ЭРШЭТЭЙ АЛХАЛЫШ, ЭДИР ХАЛААН

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй, Министрнүүдэй Совэдэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 156 (13645) | 1974 оной июлиин 6, суббото | Сэн 2 мүнгэн

АГУУ БАГШЫН ЗАХЯАГААР

... Буряадайнгаа комсомолой 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, бидэ 23 миллион совет хүбүүд, басагадые зэргэдээ жагсааһан алдарта ВЛКСМ-эй Улаан тугта толорһон 6 орденние эжэлүүдгүй хараһан шэнги болонобди. Ленинэй, гурбан Дайшалхы ба Ажалай Улаан Тугай, Октябриин Революциин орденууд... Эхэ оронойнгоо эгээл дээдын шагнал хайрада эгээл оло дахин хүртэһэн ондоо тиимэ эмхи гэжэ үгы ха юм! Орден бүхэнэйнь намтар — домогто ороһон баатаршалга. Перекоп ба Турксиб, Магнитка ба Комсомольск-на-Амуре, рабфак ба хамтын ажал байгуулга, Севастополь ба Сталинград, Каракумска канал ба Братска ГЭС. шэнэ ба боро газар элдүүрилгын мартагдашагүй жэлнүүд — эдэл даа комсомолой габьяагай шатанууд, эдэл даа залуу үетэнэй шэн зоригой, арюун эрмэлзэлэй дорюун дабшасын толотомо гэршэнүүд.

... Буряадайнгаа комсомолой 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, бидэ түрэл автономито республикынгаа Улаан тугта толорһон 3 орденние эжэлүүдгүй хараһан шэнги болонобди. Һанаад, дурсаад үзэхэдэ, комсомол үетэнэй хэһэн бүтээһэн юумэниинь туйлай ехэл даа. Лама бөөнэр, баяд ноёдой хэдэн дабхар дарлалта дороһоо мултаржа, шэнэ байдалай замда гараһан ажалша буряадуудые гэгээрүүлхэ, хамтын ажалай түлөө тэмсэлдэ зоригжуулха, ухаан бодолыень ангиин мэдэрэлээр зэбсэгжүүлхэ гэхэ мэтэ Коммунис партиин асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ Буряадай комсомол хубитаяа оруулаа.

...Буряадайнгаа комсомолой 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, бүхы совет залуушуулай үшөө нэгэ баярта һайндэрые угталсанабди. Ушар юуб гэбэл, Россиин Коммунис Залуушуулай союзда агуу Ленинэй нэрэ зүүлгэгдэһээр тэбхэр 50 жэл гүйсэхэнь. Эгээ тиимэһээ энэмнай дабхар һайндэр болоно гээшэ. Агуу багшадаал адляар ажаһууха, ажаллаха, тэмсэхэбди, захяа заабариень хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэбди, хаанашье, хэзээдэшье тэрэнэй нэрэдэ хүрэмөөр бэеэ абажа ябахабди гэжэ 1924 оной июль һарада зарлагдаһан РКСМ-эй VI съездын ендэр дээрэһээ комсомолшууд тангариглаа бэлэй.

«Ленинизмын туг болон суртал бодолнуудые мянга түмэн фабриканууд ба заводуудаар, уурхайнууд болон шахтануудта, үргэн нэлэнхы совет һайхан дайда дээгүүр, хүдөө тосхон, деревнинүүдээр комсомол тараан дэлгэрүүлхэ байха. Алдар габьяата, шалгаран суурхагша РКП-гэй ударидалга доро ленинскэ олон зуугаад мянган шэнэ тэмсэлшэдые комсомол элсүүлэн жагсааха, хүмүүжүүлэн болбосоруулхал». — гэжэ комсомолой VI съезд дээрэ нэгэн дуугаар абтаһан манифест дотор бэшэгдээ һэн. Тиигэжэ агуу багшынгаа дурасхаал мүнхэлэн, үгэһэн тангаригтаа үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлэн, тэбхэр 50 жэлэй саана Буряадаймнай 600-гаад хүбүүд, басагад комсомолой зэргэдэ жагсажа, РКСМ-эй областной организаци 1500-гаад гэшүүдтэй болоһон юм.

Харин мүнөө, хахад зуун жэлэй үнгэрөөд байхада, Буряад ороной 100 мянга гаран комсомолшууд агуу багшадаа үгэһэн тангаригаа бэелүүлһэн тухайгаа баяр баясхалантайгаар мэдүүлнэ. Тэдэнтэй хамта «комсомол арюухан солоёо» сэдьхэл зүрхэндөө хадагалжа ябаһан ажалай ба дайнай ветеранууд, хэдэн үеын коммунистнууд, хүдэлмэришэд ба таряашад, багшанар ба эрдэмтэд, инженернүүд ба технигүүд — булта энэ үдэр Ильичэй гэгээн нэрые шэбшэн, ажал тэмсэл соогуур үнгэрһэн эдир наһаяа дурсанад. «Ленинскэ комсомолтой хахасахагүйб. Тэрэ минии шуһанда, минии зүрхэндэ!» гэжэ хэлэхэ дураниинь хүрэнэ.

...Буряадайнгаа комсомолой 50 жэлэй ойе угтажа байхадаа, залуу үетэнэйнгөө мүнөөдэрэй туйлалтануудаар омогорхон баясанабди. (КПСС-эй XXIV съездын, партиин ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хото, хүдөөгэй комсомолшууд нилээд ехэ хубитаяа оруулна. (Энээн тухай газетымнай мүнөөдэрэй номерто тунхаглагдаһан материалнууд дотор хэлэгдэнэ).

70-аад оной комсомолшууд коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгын, научно-техническэ революциин үе сагта ажаһууха золдо тудаа. Манай орон дотор тэдэнэй хабаадалгагүйгөөр нэгэшье юумэн бүтэнэгүй. Ямар нэгэн асари ехэ зорилго совет арадайнгаа урда табихадаа, партимнай нэн түрүүн залуушуулдаа, комсомолшуудта хандадаг. Юуб гэхэдэ, комсомол партиин найдамтай туһалагшань, ерээдүйн халаанинь ха юм. Имагтал эрдэм болбосоролоор түгэс, ажалай ба тэмсэлэй дүлэн соогуур хатуужаһан хүнүүдтэл социалис обществын хуби заяан найдагдаха ёһотой бшуу.

...Буряадайнгаа комсомолой 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, XX зуун жэлэй агуу барилгануудай нэгэн — Байгал-Амарай түмэр харгы тухай дурдангүй гаража боломоор бэшэл. Ашагта малтамалай гүн ехэ нөөсэтэй, республикымнай хойто хизаарай зэрлиг тайгые һэтэ сохин зурыха энэ харгы комсомолой габшагай барилга гэжэ нэрлэгдээ. Одоол эндэ нугаршагүй зоригоо, хаба шадалаа, аша габьяагаа харуулжа, аха үетэнэйнгөө үнэн халаан байһанаа үшөө дахин гэршэлхэ арга нээгдэбэ бэшэ аал? Тон тиимэ.

...Буряадайнгаа комсомолой 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, залуу үетэние коммунис үзэл бодолтойгоор, совет патриотизмын, интернационализмын гүн гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр, журамтайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ гээшэ комсомолой гол зорилго гэжэ партиин XXIV съездын тодорхойлһые дахяад һануулая. Комсомолец бүхэн буржуазна али болохын үзэл бодолдо эбсэшэгүй байха, элдэб янзын худал хуурмаг зар тунхагта эсэс табижа, үнэн зүб харюу үгэжэ шадахаар бэлэдхэлтэй байха зэргэтэй. Тэрэнэй тула жаргалта, сүлөөтэ байдалнай хаанаһаа эхитэйб, совет хүнэй зан абари, шанар шэнжэнь юугээрээ сэнтэйб гэжэ эдир үетэндэ ойлгуулха, тэдэние эдэбхитэ ажалда элсүүлхэ гээшэ комсомолой нэн түрүүшын зорилго мүн.

Түрэл партимнай, совет араднай комсомолшуудаараа, бүхы совет залуушуулаараа омогорходог, тэдэнэй һуралсалай, ажалай амжалтануудаар баясадаг, эрхимэйнь эрхимүүдтэ үндэр хайра шагнал барюулдаг, хүтэлбэрилхы ажалда дэбжүүлдэг, ерэхэ халаамнай гэжэ найдадаг. Тэрээндэнь харюу болгон, Буряадай комсомолшуудай бүри ехэ амжалтануудые туйлаха байһаниинь дамжаггүй.

Алтан ойгооршни, Буряадай комсомол!

ВЛКСМ-эй БУРЯАДАЙ ОБКОМДО

Комсомолдо Владимир Ильич Ленинэй нэрын олгогдоһоор 50 жэлэй ойгоор, областной комсомолой организациин 50 жэлэй ойгоор КПСС-эй областной комитет республикын комсомолшуудые, бүхы залуушуулые халуунаар амаршална.

Ленинэй үүсхэлээр байгуулагдаһан, Коммунис партяар хүмүүжүүлэгдэһэн комсомол өөрынгөө түүхэ соо ороной үмэнэ оршоһон политическэ, ажахын бүхы зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана; коммунис суртал һургаалнуудай түлөө этигэл найдамтай тэмсэлшэдые хүмүүжүүлхэ ёһотойл һургуули болоһон байна. В. И. Ленинэй захяа заабаринуудта хизаарлашагүйгөөр бэеэ үгэнги, үнэн сэхэ байһаараа, эдэбхи үүсхэлтэй, эршэ зориг түгэлдэр байһаараа тэрэ совет арадай гүнзэгы сэдьхэлэй нэрэ хүндэдэ, талархалда хүртэнхэй.

Совет засаг бэхижүүлхын түлөө, социализм байгуулха Ленинэй түсэб бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ ВЛКСМ-эй дайшалхы отрядуудай нэгэн — Буряадай областной комсомолой организаци партиин хүтэлбэри доро түрүүшынгээ алхамуудһаа эдэбхитэйгээр хабаадана.

Комсомолшууд локомотив-вагон заһабарилгын, шэлэй заводуудые, мяха-консервын, вольфрам-молибденэй комбинатуудые ба республикын бусад олон предприятинуудые баригшадай түрүү зэргэдэ ябаһан, хүдөө нютагуудта социалис байдал байгуулгада, соёлой хубисхал хэлгэдэ партийна организацинуудай эдэбхитэй туһалагшад болоһон байгаа.

Дайнай шэрүүн жэлнүүдтэ Буряадай комсомолшууд болон залуушуул фашис булимтарагшадтай, япон милитаристнуудтай байлдаануудта, дайсание илахын түлөө ажал хүдэлмэри дээрэ эрэлхэг зориг харуулһан, баатаршалга гаргаһан юм. Дайнай һүүлэй түсэбтэ табан жэлнүүдэй үедэ комсомолой организацинууд ганхамшагта олон эхилэлтэнүүдэй үүсхэлшэд болоо һэн.

ВЛКСМ-эй XVII съездэ КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалга соо, съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлэн, республикын хүбүүд, басагад түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй, тэрэнэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябана. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые түргэдхэхын, нийтын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын, хүдөө ажахые үрэ ехэтэй болгохын, индустрижүүлхын түлөө эдэнэр эршэмтэйгээр, эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Буряадай комсомолой организацинууд, бүхы хүбүүд, басагад республикын экономико ба соёл культура саашаданиь хүгжөөхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ областной партийна организациин дайшалхы туһалагшад саашадаашье байха; комсомолшууд болон залуушуулда марксистско-ленинскэ эрдэм мэдэрэл олгохо, коммунис үзэл суртал, ангиин мэдэрэл, мүн буржуазна үзэл суртал ба зан ябадалда эбеэшэгүй байлгые эдэнэртэ хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрие улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ юм гээд этигэн найдажа байһанаа КПСС-эй областной комитет мэдүүлнэ. Коммунис партиин ба совет арадай революционно, дайшалхы, ажалай ёһо заншалнуудаар, совет патриотизмын, социалис интернационализмын, манай агууехэ Эхэ ороной арадуудай хани барисаанай суртал бодолтойгоор залуу үетэние саг үргэлжэ хүмүүжүүлхэ, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ элсүүлэн үгэхэ байха.

КПСС-эй Буряадай областной комитет.

ХОДОДОО ЭДИРХЭН КОМСОМОЛ!

Хатуу бэрхэ сагуудта
Хабаяа харуулааш,
Буряадайм комсомол!
Харин фашистнуудай
добтолходо,
Эршэтэй дорюунаар
тэмсээш,
Эхэ ороноо
хамгаалалсааш,
Буряадай комсомол!
Табитай болоболши,
Буряадайм комсомол!
Этигэнэ гүш өөрөө
Үгы даа, шамайе
хүгшэрөө,
Үһэншни сайгаа гэхээр
бэшэл.
Жэлһээ жэлдэ залуурнаш
һайханаар,
Үдэрһөө үдэртэ
хүмүүжэнэш түргэнөөр.
Угтаял түүхэтэ ойгоо.
Угтаял ажалай
амжалтатайгаар
Улаан тугуудаа
мандуулан,
Урагшаа дорюунаар
алхалаял.
Табитай болоош,
Буряадай комсомол!
Табитайшье һаа, хэтэдээ
залуулши
Хододоо залуухан
ябахалши,
Коммунизмын оройдо
хүрэхэлши,
Буряадайм комсомол!

Надежда ЦЫДЫПОВА,
Хорнин аймагай Тээгдын
дунда һургуули
дүүргэгшэ.

Комсомолой ветерануудтай уулзаба

КПСС-эй обкомой ехэ зал соо болоһон энэ уулзалгые ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаев нээбэ. Удаань ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Д. Н. Филипповтэ үгэ үгтэжэ, тэрэ зал соо һуугшадые амаршалаад, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамота, Хүндэлэлэй тэмдэгүүдые республикын партийна болон советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ барюулаа.

20-ёод, 30-аад, 40-өөд онуудай комсомолшуудай зүгһөө К. Е. Тугутов, Б. З. Поздеев болон Ф. Т. Будажабэ гэгшэд суглараагшадые амаршалаа.

Уулзалгын һүүлдэ ВЛКСМ-эй райкомуудай секретарьнар ВЛКСМ-эй обкомдо баяр ёһолой рапортнуудые барюулба.

Манай корр.

«СОЮЗ-14»: НИИДЭЖЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Союз-14» гэжэ замбуулинай онгосо июлиин 4-дэ Москвагай сагаар 16 часта Газарые 13 удаа тойрон ниидээд ябаба.

«Союз-14» гэжэ онгосо иимэ параметрнүүдтэйгээр ниидэн дабшана:

— Газарай нюурүүһаа саада захань (апогей) — 277 километр;

— Газарай нюурууда наада захань (перигей) — 255 километр;

— 89,7 минутын турша соо Газарые тойроно;

— замайнь һөөлжүү — 51,6 градус.

Июлиин 4-дэ 5 час 30 минутаһаа 15 час 40 минута болотор «Союз-14» онгосо Советскэ Союзай территори дээрэһээ харагдахагүй зонодохи замаараа дабшаһан байна. Энэ үедэ космонавтнууд амараа.

Дэгдэн хөөрэлгын оршон байдалда экипаж яһала һайнаар дадаад, ниидэлгынгээ программа бэелүүлжэ эхилээ гэжэ П. Р. Попович радио-холбооной ээлжээтэ сеансын үеэр мэдээсээ. Нүхэд Поповичой, Артюхинай бэе махабад яһала һайнууд. Ниидэлгэ һайнаар үнгэрнэ.

НОГООНОЙ ГУРИЛ ГАРГАГДАЖА ЭХИЛЭЭ

МУХАР-ШЭБЭР. (Телефоноор абтаба). Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аймаг дотороо түрүүлэн, АВМ-04 түхеэрэлгээ хүдэлгэжэ, ногооной гурил гаргажа захалаа. Энэ агрегадые дүрбэн жэлэй туршада Митрофан Федорович Ерофеев хүтэлбэрилжэ ябана. Нёдондо тэдэнэр витамин элбэгтэй 300 тонно иимэ тэжээл бэлдээ һэн. Байгша ондо баһал энээнһээ бага бэшые бэлдэхэ түсэбтэй.

Мүнөө үедэ набша намаа, халаахай суглуулжа, тэрэнээ гурил болгоно. Түрүүшын үдэр 4 центнер набша намаагай, 4 центнер халаахайн гурил гаргаһан байна.

Агрегадтань 4 эхэнэр: Е. Х. Ерофеева, Т. Н. Калашникова, М. И. Калашникова, Г. Г. Брылева гэгшэд ажалладаг. Мүн хан гэжэ газарта КИР машинаар тракторист А. А. Варфоломеев халаахай, элдэб ногоо сабшана. Тэрэниинь тракторист Г. И. Брылев зөөнэ.

Ингээд агрегадынь хоёр халаанда хүдэлгэгдэдэг болохо юм. Мүн энэ колхозой бригада бүхэндэ набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэжэ эхилээ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ ЭМХИТЭЙ

Сагаан «алтаяа» гээлтэ хороолтогүй суглуулжа абахын түлөө шармайн оролдоһон Хүрбын совхозой хонидой нооһо хайшалха пунктнуудта халуун хүдэлмэри эртэ үглөөнһөө үдэшын бүрэнхы болотор таһалданагүй. Мүнөө эдэ пунктнуудай нэгэн — Д. Дашиевай даадаг пунктын хайшалагшад ажахы дотороо эрхимлэжэ ябана. Харюусалгата кампаниин эхилхэһээ хойшо тус коллектив 21 отарынгаа 9-ниинь хайшалжа сүм дүүргэбэ. Түрүү хайшашад Ч-Д. Доржиев, Б. Арсаланов, С. Доржиев гэгшэд хонидой нооһо түргэн аргаар хайшалжа, үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлнэ.

— Хонидой нооһон жэгдэ хөөрэһэн байжа, хайшалхадашье амар болоод байна. Ажалаа түргэн болзорто үнгэргэжэ, шэмхэшье нооһо гээлтэ хоролтодо оруулангүй суглуулжа абахын түлөө гансашье хонишод бэшэ, мүн хайшашадшье оролдоно, —гээд, тус ажахын ахамад зоотехник Д-Ц. Ванчиков хэлэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ пунктнуудай хайшашад улам эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ

УРДЫН ДУТАГДАЛНУУД УСАДХАГДААДҮЙ

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын аймагай Оронгын, Калининай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» совхозуудаар, «Восход», «Дружба» колхозуудаар ябажа, хонидой нооһон хэр һайнаар хайшалагданаб, нооһон хэр илгагданаб, тэрэ үригдэнэгүй гү гэжэ хараһан байнабди. Тиихэдэмнай эдэ ажахынуудта урда жэлнүүдтэ ушардаг дутагдалнууд усадхагдаадүй байшоо.

Нэн түрүүн эдэ колхоз, совхоз бүхэндэ хайшашадаар ехэнхидээ шадабари багатай хүнүүд, һургуулиин һурагшад ажаллана. Хони хайшалхаһаа түрүүн хайшашадай, илангаяа түрүүшынхеэ ажаллаха хүнүүдэй 5 үдэрэй семинар үнгэргэхэ гэһэн эрилтэ нэгэшье ажахыда дүүргэгдээгүй. Тиимэһээ ябаһан лэ газартамнай нооһо дабхар хайшалжа гутааха, хонидой арһа гэмтээхэ баримтанууд али олон үзэгдэнэ. Мүн хонидой толгой, хүлнүүдтэ нооһон үлөөгдэнэ. Илангаяа Оронгын, «Заветы Ильича» совхозуудта энэ талаар эрилтэ бага табигдана.

Шалгагдаһан пункт бүхэндэ нооһоной шанарые, сэбэрые тодорхойлхо лаборатори байхагүй. Хонишодто нооһоной түлбэрие сэбэр үтаһа гараһанаарнь тодорхойлхо гэжэ эдэ ажахынууд һанаашалаашьегүй байһаар. Ушар иимэһээ хонишод шорой шохойгүй, сэбэр һайн нооһо тушааха гэжэ оролдоногүй. «Восход» колхозой хонидой нооһондо элһэ шорой шэгэшэнхэй, машинкануудай шүдэн удангүй мохошоно. Иимэ ушар бусадшье ажахынуудта бии.

Нооһоёо үрилтэдэ оруулхагүй, бутархай нооһыень амяарынь суглуулха, хайшалалгын пунктда асарагдаһан хонидые отара отараарнь тооложо, тэрэние бухгалтериин дансатай сасуулха, хайшалагдаагүй хонид отарада хэды үлөөгдөөб гэжэ тодорхойлхо талааршье олон дутагдалнууд дайралдана. «Заветы Ильича» совхоздо хайшалалгын пунктда асарагдаһан хонид орой тоологдоногүй. Пунктые даагша совхозой зоотехник энэ талаар тогтоогдоһон гурим баримталнагүй, отарануудта хайшалагдаагүй хэды хонидой үлөөгдэһэние мэдэхын аргагүй. Тиигэжэ нилээд ехэ нооһон алдагдажа болохо бшуу.

«Дружба» колхоздо бүришье бирагүй. Эндэ дутагдалтай нооһые амяарынь суглуулжа, бусад һайн нооһонтой холисолдуулхагүй, бутархай нооһые амяарынь ябталха эрилтэ баримталагданагүй. Тус колхоздо нооһо ябталха пресс хайшалалгын пунктһаа холо, склад соо тодхогдонхой. Тиимэһээ нооһо иишэ тиишэнь зөөхэ, гээхэ ушар тохёолдоно. Ядахын сагта хайшалалгын пунктда һайн шэгнүүр байхагүй, миин үлгөөд шэгнэдэг гар шэгнүүр хэрэглэгдэнэ.

Юрэнхы дээрэнь абаад үзэхэдэ, зарим газарта энэ жэлдэ хонидоо дан эртэ, нооһонойнь һайса хөөрөөгүй, бэлэн болоогүй байхада хайшалжа захалаа. Жэшээнь, хайшалагдаха орой 3700 хонитой «Восход» колхоз энэ хүдэлмэреэ аяар июниин 19-дэ эхилһэн байна. Тиигэжэ нилээд ехэ нооһоёо гутааһан байна. Теэд энэ колхоз мүнөөшье хүрэтэр хонидоо хайшалжа дүүргээгүй байһаар.

Зарим ажахыда («Заветы Ильича» совхоздо) нооһо ябталхада хэрэгтэй юумэнүүд дуталдана. Энэ талаар эд хэрэглэгшэдэй аймагай холбооной, заготконторой хүдэлмэрилэгшэдэй зохихо хэмжээ абаагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Аймагай эдэ ажахынуудта хонидые Оренбургын аргаар, түргэнөөр хайшалагшад тон үсөөн гэжэ онсолон тэмдэглэхээр. Зүгөөр, «Заветы Ильича» совхозһоо бэшэ ажахынуудта хонидые гараар хиргажа байһан хүнүүдые хаража болохо.

Улаан-Үдын аймагай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудаа дары усадхажа, саашадаа тэдэние дабтахагүй хэмжээ абаха ёһотой гэжэ һанагдана.

Н. ГРИГОРЬЕВ,
Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ, шанарыень шалгаха республикын инспекциин гүрэнэй инспектор.

Залуу наһан: габтагай ажал, шададабари, үүсхэл

ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛААР УГТАБА

БУРЯАДАЙ комсомолой 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада манай республикын комсомолшууд болон залуушуул үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлээ һэн. Тиихэдээ олон тоото шэнэ үүсхэлнүүд мүндэлөө. Жэшээлхэдэ, «Табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ажал, мэргэжэл шадабари, бэдэрэлгэ» гэһэн уряа доро ажаллаха зуураа, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой Виктор Челмодеевэй комсомол-залуушуулай бригада ВЛКСМ-эй XVII съездын нээгдэхэ үдэр хахад жэлэйнгээ даабари дүүргээд байхабди гэжэ үгэеэ үгөө юм. Үгэдөө хүрэһэн энэ коллективтэ «ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон байха.

Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан габшагай 50 үдэр локомотив-вагон заһабарилгын заводой аппаратна цехэй Виктор Бычковой ударидадаг бригада соносхоо.

Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой Ольга Заиграевагай ударидадаг комсомол-залуушуулай участок хахад жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие майн долооной үдэр дүүргээд байһан юм. «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин үрэмдэгшэ Петр Будников майн 16-да хахад жэлэйнгээ түсэб мүн лэ түгэсхөө һэн.

Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой станочнигууд Николай Филиппов, Анна Демиденко гэгшэд 3—3,5 жэл соо табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, түйлаһан амжалтаяа энэ һайндэртэ зорюулһан байна.

1974 оной январиин 1-һээ майн 5 болотор Буряадай Советскэ Союзай Геройнуудта зорюулагдаһан габшагай үдэрнүүдые нарин сэмбын фабрикын комсомолшууд болон залуушуул соносхоо.

Мүн нооһо угаалгын фабрикын, мяха-консервын комбинадай, асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой залуушуул, Кабанскын нугаһанай фабрикын залуу барилгашад тон һайнаар ажаллаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

ВЛКСМ-эй XVII съезд залуу үетэнэй эдэбхи үүсхэлые улам бадараагаа. Съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ Онохойн модоной комбинадай Дмитрий Кусаиновай даадаг комсомол-залуушуулай бригада 37 кубометрэй орондо халаан бүхэн соо 45 кубометр модоной хибэдэһээр хэһэн зүйлнүүдые гаргадаг байһан юм.

Харин Сосново-Борскын найман жэлэй һургуулиин комсомолшууд эдэ үдэрнүүдтэ гансал «эрхим» сэгнэлтэ абадаг байба.

ХҮДӨӨ АЖАХЫДА мүнөө үедэ 12 мянга гаран залуушуул ажаллана. Комсомол залуушуулай 164 һү һаалиин фермэнүүд, хонишодой бригаданууд социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэө.

Тиихэдээ хүдөөгэй залуу үетэн Буряадай комсомолой алтан ойдо ажалай үндэр бэлэгүүдые барюулхын тулада эдэбхитэйгээр тэмсээ.

Республикын залуу хонишодой дунда «100 эхэ хонин бүхэнһөө — 100 хурьга!» гэһэн уряа доро социалис мүрысөөн дэлгэрээ. Мүнөө үедэ 25 комсомол-залуушуулай хонишодой бригаданууд иимэ амжалта түйлаад байна. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Борьёогой совхозой залуу хонишон Виктор Базаров 100 эхэ хонин бүриһөө 136 хурьга абаад ябана. Энэл аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон Виктор Цыренов, Борьёогой совхозой хонишон Сергей Морозов, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой хонишон Виктор Павлуцкий болон бусад 100 эхэ хонин бүриһөө 100, 100 гаран хурьга абаһан байха юм.

Буряадай областной комсомолой организациин XXVII конференциин болоһон үдэр манай республикын залуу һаалишад ехэ һүнэй түлөө тэмсэл эхилхэ гэжэ шиидээ һэн. Тиихэдээ комсомол-залуушуулай һү һаалиин фермэнүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байгаа. Һү гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 25 болотор дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгэһэн юм. Энэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, түсэбэй дүүргэлтэ 114,3 процент болоһон байха.

Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой комсомол-залуушуулай Дэбээнэй һү һаалиин фермэ горитой амжалта түйлаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ коллектив һү гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб май соо дүүргэһэн юм. Габшагайгаар ажаллаһанайнгаа түлөө тус фермын эрхим һаалишад Наталья Лхамажапова, Галина Кузина гэгшэд ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамота болон тэмдэгүүдээр, фермэнь СССР-эй хүдөө ажахын министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

БАЙГША ОНОЙ табан һарын түсэбэй дүүргэлтэ хаража үзэхэдэ, Хориин аймагай Тэгдын, Сэлэнгын аймагай Нуур-Тухамай, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Центральная», Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой нэгэдэхи һү һаалиин фермэнүүд түсэбөө холо улүүлһэн байха юм.

Мүнөө жэлэй хабарай тарилгын үедэ манай республикын залуу механизаторнууд мүн лэ амжалтатайгаар ажаллаа. Жэшээлхэдэ, Онохойн совхозой залуу механизаторнууд халаанайнгаа даабарие 130—145 процент дүүргэжэ, ажахынгаа түрүүшүүлэй тоодо саг үргэлжэ оролсодог байгаа.

Кабанскын аймагай Ойморой совхозой механизатор, ВЛКСМ-эй гэшүүн Анатолий Хлебодаров 415 гектар газарта таряа тарижа, халаанайнгаа даабарие 165 процент хүрэтэр дүүргэдэг һэн.

Иимэ жэшээнүүд тон олон. Тиимэһээ манай республикын залуу үетэн Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтажа байһаниинь элитэ.

Энэ һайхан һайндэрые угтажа байхадаа, залуу үетэниие коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэг манай республикын комсомолой организацинууд яһала һайнаар ябуулна гээд тэмдэглэлтэй болоно.

Энэ шухала хүдэлмэри ябуулхадаа, комсомолой эхин организацинууд, комитедүүд, бюронууд партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй абаһан шиидхэбэринүүдтэ, заабаринуудта түшэглэнэ.

Үзэл сурталай хүдэлмэри улам бүри һайжаруулхын тулада горитой юумэн хэгдэнэ. Тиихэдээ залуу хүниие коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ энэ хүдэлмэри сэхэ хабаатай.

Политическэ һуралсал жэлһээ жэлдэ һайнаар ябуулагдана. 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ ВЛКСМ-эй түүхэ шэнжэлэн үзэлгэдэ гол анхаралаа хандуулаабди. Нютаг бүхэндэ лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, партиин, комсомолой ветерануудай ажалшадтай уулзадаг байгаа юм.

ЛЕНИНЭЙ шалгалта гүримшэжэ, хүдэлмэриимнай заншалта онол арга болоо гэжэ тэмдэглэе. Мүнөө үедэ комсомолой эхин организацинуудта нийтэ-политическэ аттестаци үнгэргэгдэжэ байна. Комсомолой гэшүүн бүхэн хубиингаа комплексно түсэб хэр дүүргэжэ байһан тухайгаа тоосоо барина бшуу.

Нооһо угаалгын, нарин сэмбын фабрикануудта, механико-технологическа техникумдэ болон олоһон промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай комсомолой организацинуудта энэ шухала хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана.

Буряадай комсомол 50 жэлэйнгээ алдарта ойе тэмдэглэжэ байна. Энэ баяр баясхаланта үдэр республикынгаа залуу үетэндэ һайн һайханиие хүсөөд, ажалдаа, һуралсалдаа амжалта түйлахыень юрөөхэ байнаб.

Буряадай комсомол 50 жэлэйнгээ ойе угтаха зуураа коммунизм байгуулгын агуу хэрэгтэ сэхэ хабаатай, эдэбхитэй барилгашадынь байһандаа омогорхоно, аха нүхэдэйнгөө хэрэг халан абаха халаанийнь байһанаа һайн ойлгоно.

П. ЕФИМОВ.
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галуута-Нуурай ГРЭС-эй комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилгада Владимир Полтарак Кемеровскэ областьһоо ерэһэн юм. Түрүүн хабсаргагшаар ажаллаа. Мүнөө 22-той комсомолец барилгын комсомолой штабай начальнигаар хүдэлнэ. Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

„Эхэ орон, парти залуу үетэндэ найдана, тиин комсомолдо ямаршье хэрэг даалгажа болохо байһаниие ажабайдал гэршэлнэ“.

(ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. БРЭЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэһөө).

АЛТАН ОЙДО — АЖАЛАЙМНАЙ БЭЛЭГҮҮД

Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойе ажалай ямар бэлэгүүдээр угтажа байнабта гэһэн асуудалтайгаар хэдэн залуу зондо хандабабди. Эндэ тэдэнэй харюунууд толилогдоно.

Олег КУДРЯШОВ, Улаан-Үдын авиационно заводой слесарь-хабсаргагшадай комсомол-залуушуулай бригадые даагша:

Манай бригада энэ һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахые яһалашье оролдоо. Табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие 3,5 жэл соо дүүргэхэбди гэжэ 1971 ондо бидэ үгэеэ үгэһэн байгаабди. Эбтэй эетэйгээр, оролдосотойгоор, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһанай ашаар байгша оной июниин 6-да табан жэлээ түгэсхэжэ, 1976 оной босоһо алхаабди.

Бригадамнай зургаан хүнһөө бүридэнэ. Борис Патрахин, Владимир Бородин, Александр Романов, Виктор Пуговкин гэгшэд 2—4-дэхи разрядай слесарьнүүд, халаанайнгаа даабарие 130—160 процент дүүргэдэг юм. Харин Виктор Сараев манда һурагшаар ерэһэн аад һаяар разряд абахань.

Имагтал һүүлэй жэл хахад соо зургаан хүбүүдые һурагажа гаргаабди. Тиигээд лэ тэдэнэрнай амжалтатайгаар ажаллажа байна.

Мүн уралан нарижуулгын дүрбэн дурадхал оруулаа һэмди. Тиигэжэ найман зуу гаран түхэригэй мүнгэн зөөри алмагдаһан байха юм. Энээнһээ гадна, хүдэлмэриеэмнай хүнгэдхэжэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэдэмнай туһалха табан түхеэрэлгэ зохёожо, үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээбди.

Һүүлэй жэл үлүүтэй саг соо бригадымнай гэшүүд зэрынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхын түлөө яһалашье оролдоо. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи разрядтай байһан Борис Патрахин, Владимир Бородин гэгшэд гурбадахи разрядтай болоһон байна. Би өөрөө дүрбэдэхи разрядтай байһанаа табадахи разрядтай боложо шадааб.

Манай бригадада ажалладаг хүбүүд ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, Александр Романов ВЛКСМ-эй цехэй бюрогой гэшүүн, Владимир Бородин профгруппорг, би цехэйнгээ партбюрогой секретариин орлогшо болонхойб.

Мүнөө Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, үетэн нүхэдөө үнэн зүрхэнһөө амаршалан, ажал, һуралсалдань амжалта хүсэнэбди.

Баир САНЖИМИТЫПОВ, Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой Сагаан-Нуурай комсомол-залуушуулай фермын һаалишан:

Би дүрбэн жэл соо һаалишанаар ажаллажа байнаб. Энэ мэргэжэл юундэ шэлээбши гэжэ һураа хадань, бэлээршье харюусахаар бэшэ ха. Энээн тухай балай бодожо үзөөгүй байна ха юмии. Эхэдээ ходо хамһалсажа, үнеэдыень һаалсажа, яһала дуршэһэн байгааб. Тиимэһээ һаажа байһан үнеэдыень даажа абахадаа, түрүүшээр нилээн зобоо тулнашье һаа, удангүй дадаадхёо һэм.

1973 он ехэ һайн, амжалтатай жэл байгаа. Буряадай областной комсомолой организациин XXVII конференциин делегадаар һунгагдажа, хүдэлмэридэнь хабаадалсааб. «1973 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгтэ хүртөөб. Мүн ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райкомой гэшүүнээр һунгагдажа, ниитын хүдэлмэридэ ябадаг болоһон, энэ хэрэгтэ дуршэжэ байнаб.

Байгша оной табан һара соо һаамхай үнеэн бүхэнһөө 1033 килограмм һү һаажа, аймаг соогоо эрхимлэжэ ябаһан һаалишадай тоодо оролсонхойб.

Манай Сагаан-Нуурай һү һаалиин фермэдэ бултадаа залуушуул ажаллана. Габшагай һайнаар ажаллаха дүүрэн арга боломжо манда бии. Һаалишадай байрлаха дулаан, һаруул гэрнүүд, улаан булан баригданхай. Мүн телевизор, радио, газетэ, журналнууд, библиотечкэ эндэмнай байдаг. Энэ анхаралыень харюулхын тулада бүхы шадабаряа гарган ажаллана гээшэбди.

Өөрынгөө, фермынгээ коллективэй зүгһөө республикын залуу һаалишадые энэ һайхан һайндэрөөр амаршалнаб.

ТОО, БАРИМТА

***Байгша оной зургаан һара соо 10 мянга гаран хүбүүд, басагад комсомолой гэшүүндэ шэнээр абтаа. Бухыдөө Буряадай областной комсомолой организациин бүридэлдэ 110.000 хүн ороно.**

***Мүнөө үедэ хүдөө ажахыда 12 мянга гаран комсомолшууд болон залуушуул ажаллана. 4000-ниинь мал ажалда хүдэлнэ.**

***Комсомол-залуушуулай 364 коллектив хүдөөдэ эмхидхэгдэнхэй.**

***1974 оной хабарай тарилгын үедэ 1140 комсомол-залуушуулай агрегадууд, 190 бригада, звенонууд хүдэлжэ гараһан юм. Тэдэнэр 75300 гектар газар хахалжа, 87160 гектарта тарилга хэһэн байна.**

***1974 оной 5 һара соо элдэб мэргэжэлтэдэй 33 конкурс эмхидхэгдэжэ, 5350 комсомолшууд болон залуушуул хабаадалсаа.**

***Байгша оной түрүүшын 5 һара соо залуу уралан нарижуулагшад 3490 дурадхал оруулжа, 3300-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тиигэжэ 1 миллион 825 мянган түхэриг алмагдаһан байха юм.**

***Мүнөө үедэ республика дотор һурагшадай ажалай 315 бригада бии болгогдоо. Бухы дээрээ 21 мянган һурагшад зунай үедэ ажаллаха.**

***Студентнэрэй дүрбэнэйнь нэгэн бүхэсоюзна агитпоходто эдэбхитэйгээр оролсоно. Һүүлэй үедэ республикын ажалшадай урда 1500 лекци уншагдаһан, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна.**

ГТО-гой шэнэ нормонуудые залуушуул олоороо тушаана. Республикын залуу үетэнэй 80 процентнь тус нормо тушаажа эхилээ. 20,5 процентнь тушаажа дүүргээ.

***Нилээд олон залуу хүдэлмэришэд, комсомол-залуушуулай коллективууд табан жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. Тэдэнэй тоодо Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой станочник Федот Кушнарёв, Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой электрослесарь Анатолий Равинский болон бусад ороно.**

ШУДАРГЫ ШУУЛ

РЕПОРТАЖ

Манай ерэхэдэ Иван Тихонович Красиков суглаанһаа гараад, бригадынгаа ажаллажа байһан газар тээшэ яаралтайгаар ошожо ябаба. Бидэнэр танилсабабди. Тэрэ ябуул бригада тухайгаа омогорхонгёор хөөрэнэ..

Красиковай бригада локомотив-хабсаралгын цех соо үнинэй алдаршанхай. ВЛ-60, ВЛ-80 түхэлэй электровозуудай электросхемэнүүдые заһадаг, хабсаргадаг комсомол-залуушуулай энэ бригада 1975 оной февраль һарын тоосоогоор ажаллана. Тиимэһээ табан жэлэйнгээ даабарие дүрбэн жэл хоёр һара соо дүүргэхэл байха. Үшөө 1971 ондо иимэ социалис уялга абаа юм.

Ажал хүдэлмэритэйнь танилсанабди. Заһабарида табигдаһан электровозой дотор түхеэрэлгэ Иван Тихоновичэй бригада шэнэлнэ. Һүүлэй жэл тухай саг соо энэ бригада ажалайнгаа бүтээсые 35 процентээр дээшэлүүлээ. Хайшан гэжэ иимэ амжалта түйлагдааб?

Урдань электросхемэнүүд электровоз соогоо тааруулан хабсаргагдадаг байһан юм. Харин Красиковай бригадын гэшүүд хэлсэжэ, бодожо үзөөд, зунай сагта электровозые газаа заһабарилха тусхай түхеэрэлгэтэй газар бэлдээ. Энээнэйнь ашаар ажалай ехэ саг алмагдаа һэн.

Бодоод үзэгты. Электровоз соо уйтан, харанхы, ажаллаа хэхэдэ ехэ хүндэ байгаа. Харин мүнөө уужам газарта хабсаргагдажа бэлэн болоһон электросхемэ электровоз руу һуулгагдаад лэ, гансал бүхэлхэ ажал үлэнэ ха юм.

Бригадын бүридэлдэ 9 хүн ороно. Мүн ГПТУ-2-то һуража байһан гурбан хүбүүд эндэ практика гаража байнхай. «Энэ бригада тон эбтэй эетэй юм», — гэжэ заводой комсомолой комитедэй секретарь Александр Лубсанов хэлээ һэн. Үнэхөөрөөшье. ажаллажа байхыень харахадаа, энээндэнь этигэмээр байна. Хүн бүхэн юу хэхэ байһанаа һайн мэдэнэ. Хөөрэлдэн, шашалдангүй гансал харасаараа ойлголсоһон мэтээр хүдэлнэ.

— Афанасий Лукич Алексеев, Михаил Павлович Попов, Виктор Андреевич Иванов гэгшэд манай бригадада үнихэнэй ажаллана. Эдэнэр залуушуулые хүмүүжүүлхэдэ, тэдэниие мэргэжэлдээ һургахадаа дуршэһэн зон, — гээд Иван Тихонович хөөрэнэ.

Комсомолшууд Сергей Урсов, Валерий Градополов болон бусад 3—4-дэхи разрядай электрослесарьнууд болонхой. Эдэнэр габшагай һайнаар ажаллахаһаа гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тулада хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын зургаадахи һургуулида һурана. Мүн Владимир Слепнёв технологическа институтда ажалайнгаа һүүлдэ ошожо эрдэм шудалдаг. Харин Валентин Лягин Николай Коршунов хоёр технологическа институтда орохо һанаатай бэлэдхэлэй курсада һуража байнхай.

Энэ коллективтэ «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэ 1973 ондо олгогдоо һэн. Тиимэһээ бригадын гэшүүд бултадаа коммунис ажалай ударнигууд.

Андресоль дээрэ байһан электросхемэ бүтэбэ хэбэртэй. Хүдэлмэришэд хүхюунүүд, дуу олотой болоодхибо.

Энэ бригадын гаргаһан продукци хододоо шанар һайнтай байдаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Бригадын дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдһөө бүридэһэн арадай хиналтын комисси хэһэн ажалаа саг дары шалгажа байдаг заншалтай юм. Тиимэһээ гаргаһан продукцияа тушаахынгаа урда жэжэ божо дутуу дунданууд усадхагдана.

Иван Тихонович Красиков тамхилна. Энэ хүн 14 жэлэй туршада комсомол-залуушуулай коллективые ударидана. Энэ үе соогоо 100 гаран хүниие мэргэжэлдээ һургаа. Тэрэ городской Советэй депутат, КПСС-эй горкомой гэшүүн, участогай профгруппорг.

Красиковай комсомол-залуушуулай бригада Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа байна. Тэдэнэй габшагай ажал цехэй, заводой, районой, республикын залуу үетэндэ үльгэр жэшээ боломоор байна ха юм.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бригадые даагша Иван Красиков (баруун гарһаа) Виктор Ивановто хэхэ хүдэлмэриень харуулна. Залуу хүдэлмэришэд Николай Баженов, Николай Скворцов гэгшэд электросхемын орёо нюусануудые таахые оролдоно.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ВИКТОРЭЙ ДАБАҺАН ҮНДЭРНҮҮД

Үшөө дүрбэн жэлэй саана Виктор Базаров эрье хонидые харууһалагшадай дунда аймагай чемпион байһан юм. Сэхыень хэлэхэдэ, хонидоо тэрэ тобир тарганаар тушааһанай, нооһо ехээр абаһанай ашаар 3000—5800 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ жэл бүхэндэ абадаг һэн. Теэд һүбэлгэн хурса хүбүүн түйлаһан амжалтаяа саашань арьбадхаха хүсэлэнтэй байгаа. Тиимэһээ эхэ хониной отара намда даалгыт гэжэ совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдые гүйгаа һэн. Теэд тэдэнэрынь табиха дурагүй байба. Гэбэшье һүүлэй һүүлдэ эхэ хонидой отара тэрээндэ даалгаха баатай болоо бэлэй.

Иимэ һайн түлөөһэтэй ажалһаа Виктор юундэ гараа гээшэб гэһэн асуудал эрхэ бэшэ гарана. Эрье харууһалхада, нарай нялха хурьгадаар носолдоһонһоо хүнгэншье юм бэшэ гү?

Ушарынь тобшохоноор тайлбарилхада иимэ. Виктор хэды түрүү зэргэдэ ябабашье, алдар нэрынгээ олондо мэдээжэ бэшые һайн ойлгодог һэн. Зэдын үргэн талада хонишод-зуутанһаа хүндэтэй зониие олохогүйш. Харин эрье харагшад... Ехээр мүнгэ абахаһаа бэшэ үлүү юумэн үгы. Тиимэһээ залуу хүбүүн хүсэ шадалаа ёһотой ажалда туршаха гэжэ бодоо ха юм. Мүн суута хонишодой үндэр түйлалтануудые дабаха хүсэлэн ухаан бодолыень, хүсэл эрмэлзэлыень эзэлээ. Тиигээд лэ Виктор Базаров хүгшэрһэн эхэ хонидой отара 1971 ондо даажа абаа бэлэй.

Зарим хүнүүд Викторэй «аашые» залуу наһанай эндүүрэлгэ, алдуу гэжэ тооложо болоо. Теэд энэ һэжэгыень тэрэ габшагай ажалаараа тараагаа һэн. 1971 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 102, 1972 ондо — 104. 1973 ондо түрүүшынхеэ түрэһэн зуун хонин бүриһөө —116 хурьга абажа тэнжээһэн байна. Д. Я. Свистунов түрүүшынхеэ түрэһэн хонидһоо 115 хурьга абажа рекорд түйлаа. Энээниие дабтахаб гэжэ бэеэ уялгалһан Виктор үгэдөө хүрэжэ, рекордыень ахяа бэлэй.

Энэ түрүүшынгээ ехэ үндэрые дабаад байхадаа, хоёрдохёо түрэһэн 100 эхэ хонин бүхэнһөө 134 хурьга абаха гэһэн зорилго урдаа табяа. (Энэнь Д. Я. Свистуновой үшөө нэгэ рекорд һэн). Мүн Баргажанай суута хонишон Ольга Сангадневатай мүрысэжэ эхилһэн байна.

Һая хурьгадын эхэһээ таһалагдаа. Тиихэдээ һүүлшын дүнгүүд тодорбо. Виктор Базаров 100 эхэ хонин бүхэнһөө 138 хурьга абажа, үшөө нэгэ дабаа дабаад. Зэдын суута хонишон Д. Я. Свистуновой түйлаһан рекорддо хүрэхэ хүсэлэнтэй ажаллажа байна. Тиин 100 эхэ хонин бүриһөө 154 хурьга абаха болоно.

Иимэ түйлалта, амжалтанууд, бэлэхэнээр түйлагдаа бэшэ ааб даа. Викторэй, тэрэнэй нүхэр Галиин ажалда хүшэр хүндэ үе саг нэгэтэ бэшэ тохёолдоо. Теэд энэ эбтэй эетэй бүлэ ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаха гэжэ бата этигэмээр байна.

1973 ондо Виктор Базаров «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаа һэн. Энэ үндэр шагнал абахадаа, арад зоной этигэл найдабарие харюулхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахаб гэжэ үгэеэ үгөө. Үгэдөө хүрөө.

Хэды залуушье һаа, Виктор дүй дүршэлөөр баян хонишон болоно. Тиимэһээ тэрэ Зэдын суута хонишон Г. Л. Рабдаевай үүсхэл дэмжэжэ, залуу хонишон Виктор Чупышевые шефтээ абаа һэн. Чупышев зуутанай тоодо оролсоо. Энэ амжалтада Виктор Базаровай оруулһан хубита горитой.

1974 он. Викторэй бүхы наһан соогоо һанажа ябаха жэлынь болоно. Тэрэ агуу Ленинэй партиин гэшүүн болоо ха юм.

Виктор Базаров ээлжээтэ үндэрые дабахаяа эрмэлзэн, хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа байна. Амжалтатай яба!

— **В. ГАРМАЕВ.**

Борьёогой совхоз.
Зэдын аймаг.

ТОО, БАРИМТА

✪ Комсомолой политическэ һуралсал эмхитэй гуримаар ябуулагдана. 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ ганса Улаан-Үдэ соо 162 кружок, семинарнууд хүдэлөө. Тиихэдээ 3 мянга гаран комсомолшууд, залуушуул экономикын үндэһэ һууритай, марксизм-ленинизмын теоритой танилсаа.

✪ Пропагандистнараар [illegible] лэдхэл һайнтай, зон хүдэлдэг болоо. Жэшээлхэдэ пропагандистнарай 90 процентнь — коммунистнууд. Харин 85 процентнь дээдэ һургуулитай зон байха юм.

✪ «Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө комсомол-залуушуулай коллективууд тэмсэжэ эхилээ. [illegible] «Электромашина» заводой Галина Борисюгай, Галуута-Нуурта ГРЭС-эй барилгын Владимир Засухнай бригаданuудта энэ нэрэ үгтөө.

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

СЭЛЭНГЫН АРАЛНУУДААР...

Хүн зониие соёл культурын талаар хангаха хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулагдадагынь олондо мэдээжэ. Үнэхөөрөөшье, ажалай забһарта һайхан дуу шагнаһан, концерт хараһан хүн ехэ урмашадаг, ажал хэрэгтээ урматайгаар ородог байха юм.

Хүн зониие комплексно аргаар хангаха тухай асуудал табигдаһаар үнинэй. Энэ талаар Захааминай аймагай соёлшод онсо шалгарна бшуу. Тэдэнэй дүй дүршэлһөө Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Зэдын аймагуудай соёлшод халан абажа, өөһэдынгөө хүдэлмэридэ хэрэглэнэ.

Манай аймагта соёл гэгээрэлэй таби гараһ зургаан бии. Эдэнэр бултадаа хүн зониие соёл культурын талаар хангаха хүсэ шадалаа, оролдолгоёо зорюулна.

Мүнөө хүдөө нютагуудай ажалшад ехэл сүлөөгүй байна. Ажахынуудай һаалишад зуһаландаа буужа түбхинэнхэй. Гахайшад, шубуушадай ажал баһал ехэ ааб даа.

Аймаг доторнай 4 агитбригада хүдэлнэ. Нэгэ агитбригадань Кабанскын Соёлой ордоной дэргэдэ хүдэлнэ. Нүгөөдүүлынь Байгал-Худариин, Оймороой, Шергинскэ худөөгэй соёлой байшангуудай дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй юм.

Аймагай Соёлой ордоной дэргэдэхи агитационно-уран һайханай бригада тухай эндэ онсолон хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Энэ агитбригадые Анатолий Васильевич Речко хүтэлбэрилнэ. Агитбригададань 4—5 хүн хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, багша Владимир Паломошин совет болон ород композиторнуудай бэшэһэн дуунуудые ирагуу гоёор дуулажа, олоной сэдьхэл зүрхэ баясуулдаг юм. Кабанск тосхоной хүүгэдэй хүгжэмэй училищиин багша Татьяна Краснобаевагай һайхан хоолойн аялга хүн зоной нэрьемэ альга ташалгаар угтагдадаг. Мүн Любовь Углицкаягай эршэтэй дорюун хүгжэм доро уян нугархайгаар хатархыень харагшад үнэн зүрхэ сэдьхэлһээ баясадаг.

Энэ агитбригадынхид аймагай соогуураа автоклубаар ябажа, нилээд олон концерт табиһан байха юм. Эдэнэр үшөө хабарай тарилгын үедэ Байгалай совхозой механизаторнуудта арбан дүрбэн, Кабанскын совхозойхидто зургаан концерт харуулжа үрдиһэн байха юм.

Малшадай зунай бэлшээридэ зоожо ошохо үеэр агитбригаданууднай өөһэдынгөө маршрудуудые һэлгэһэн, хангалгын график шэнээр табяа һэн. Концерт табидаг нүхэдтэй хамта библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ябалсана. Жэшээлхэдэ, аймагай библиотекын хүдөө ажахын секторые даагша Галина Орлова эдэ нүхэдтэй ошолдоно. Нүхэр Орлова малшад, шубуушадай үзэмжэ, анхаралда шэнэ номуудай выставкэнүүдые табидаг, һүүлэй үедэ хэблэлһээ гараһан номууд тухай хөөрэжэ үгэдэг юм.

Мүнөөнэй механизатор, малшан, гахайшан, шубуушан эрилтэ ехэтэй, эрдэм һургуулитай хүнүүд. Жэшээлхэдэ, шубуу, гахай үсхэбэрилхэ түрүү онол арга, дүй дүршэл тухай мини лэ хөөрөөд гарахагүйш, бодото жэшээ дээрэ тулгалан, олон юумэ тухай хэлэхэ болохош. Тиимэһээ манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй уялга, харюусалга ехэ болоно бшуу. Жэшээлхэдэ, нүхэр Орлова һаалишадта ошоходоо, аймагай түрүү һаалишадай нэгэн, СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һаяхан һунгагдаһан Анастасия Парамоновна Имеевагай дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэдэг. Мүн аймагай түрүү гахайшад, шубуушадай дүй дүршэлые согсолжо, тэрээниие дэлгэрэнгыгээр харуулһан стенд бэлдэдэг.

Убэлэй сагта бидэндэ, нэгэ талаараа, ехэ амар юм. Энэ юуб гэхэдэ, малай, гахайн, шубуунай фермэнүүд тосхон, һууринуудта оршодог. Тиимэһээ манай соёлшод тосхон, һууринуудта сэхэ ошожо, кинофильмүүдые харуулхын урда тээ концерт табидаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, номуудые тараадаг байха юм.

Мүнөө аймаг доторнай нүүдэл 64 библиотекэ бии. Богонёор хэлэхэдэ, гахайн, шубуунай, һаалиин фермэ бүхэн дээрэ нүүдэл библиотекэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Библиотекэнүүднай хоорондоо мүрысөө эмхидхэнхэй. Хүн зониие соёл культурын талаар һайнаар хангахын түлөө манай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд тэмсэжэ, һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха гэжэ оролдоно. Энэ талаар Фофановско, Шигаевска, Большереченскэ худөөгэй библиотекэнүүд онсо шалгарна.

Уран һайханай бүлгэмэйхид тухай хэдэн үгэ. Манай дуушад, хатаршад, хүгжэмшэд яһала суурхадаг юм. Энэ хабар бальна хатарай конкурс үнгэргөө һэмди. Тэрээндэмнай уран һайханай зургаан коллектив хабаадажа, бэрхэ хатаршад шалгаран гараа.

Тиихэдэ апрель һара соо театральна коллективүүдэй харалга үнгэргөө һэмди. Энэ харалгада найман коллектив хабаадалсаа. Тресково, Шергинскэ, Колесово тосхонуудай худөөгэй соёлой байшангуудай дэргэдэхи театральна коллективүүд эндэ шалгаран гараа. Мүн лэ энэ һара соо «Оюун бэлигтэниие бэдэрнэбди» гэһэн конкурс үнгэргөөбди. Энэ конкурсдэ аймагаймнай дуушад хабаадалсаа.

Нигээд үбһэ хуряалга эхилхэнь. Сэлэнгын эрьеэр, арал дээгүүр үбһэшэдэй хонгёо абяан зэдэлхэнь. Тэдэниие соёл культурын талаар һайнаар хангахын түлөө бидэ тэмсэжэ, талын маршрудаар автоклубууд гүйхэнь, артистнуудаймнай ирагуу дуунууд ханхинахань.

Л. РЮМКИНА.
Кабанскын аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

АЖАЛАА ЗҮБӨӨР ЭМХИДХЭНЭ

Республикын нийтын эдеэ хоол бэлдэгшэдэй научна конференци һаяхан үнгэргэгдэбэ. Эндэ нийтын эдеэ хоол бэлдэлгэ саашадань һайжаруулха, столовонуудта техникэ үргэнөөр хэрэглэхэ тухай асуудал конференцидэ хабаадагшадай гол анхарал татаа.

Нийтын эдеэ хоол бэлдэхэ хүдэлмэридэ техникэ хэрэглэхэ тушаа хөөрэлдөөн урданшье гарадаг, хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэшье байна. Гэбэшье Улаан-Үдэдэ, республикымнай бусад городуудта хэдэн зуун хүнэй нэгэн доро ороод эдеэлхэ томо столово, кафенүүд олоор баригдашоо

...эхын аргагүй. Хургаа дарата тооломоор үсөөн гээшэ.

Технологическа институдай дэргэдэ 270 хүнэй эдеэлхэ гурбан залтай столово баригданхай юм. Нэгэдэхи зал соонь хүн зон дуратай эдеэгээ шэлэн абадаг, хоёрдохидонь — комплексно блюдэ бэлдэгдэнэ, гурбадахидань — диетическэ эдеэ захиха арга бии. Хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой дэргэдэ 20 хүнэй эдеэлхэ столово һаяхан ашаглалгада үгтөө. Иимэшүү столово Гусиноозёрск хотодо баригдажа байнхай.

Авиационно заводой хүдэлмэришэдэй эдеэлдэг «Сибирь» гэжэ столово гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Эдеэ хоол буйлуулан бэлдэхэ хүдэлмэри оньһожоруулгаар энэ столово республика соогоо түрүү һуурида гараһанхай юм. Тиимэһээ ямар столовонууд баригдаха ёһотой аад, баригданагүйб гэжэ энэ столовын жэшээ дээрэ харуулжа боломоор байна.

«Сибирь» столово хоёр залтай. Тэдээн соонь нэгэн доро 200 хүн эдеэлнэ. Ехэнхидээл заводой хүдэлмэришэд ерэдэг ааб даа. Эндэ хүн бүхэн дуратай эдеэгээ, дураараа шэлэн абаха аргатай юм. Гадна үдэшэндөө ресторанай гуримаар хүдэлнэ. Тиихэдэнь нөгөө зал соонь буфет нээгдэдэг, нүгөөдэ соонь хүгжэм наадана. Нэгэдэхи дабхартань 20 хүнэй хүл дээрээ зогсоод эдеэлхэ кафетери бии. Яаралтай хүнүүд эндэ коктейль, кофе, мороженэ болоод кондитерскэ зүйлнүүдые, хүйтэн эдеэ түргөөр абаха аргатай юм.

Мүнөө хаанань, эдеэнэй хайшан гээд бэлдэгдэдэгые хаража үзэе. Столовын нэгэдэхи дабхарта эдеэ хоолой зүйлнүүдые бэлдэдэг оньһожоруулагдаһан хэдэн цехүүд бии. Хартаабха, загаһа арилгадаг цехтэ оробобди. Эндэ хартаабха хальһанһаа сэбэрлэгдэхэһээ эхилээд, тогоондо ороторoo оньһон машинануудые дамжан гарана. Энэ машина үдэр соо 2,5 тонно хартаабха сэбэрлэхэ, угааха, хэршэхэ шадалтай. Үдэр соо 400—500 килограмм загаһан машинаар сэбэрлэгдэнэ. Энэ цехтэ хамта наймаа хүн хүдэлнэ. 2,5 тонно хартаабха, 400 килограмм загаһа үдэр соо гараар сэбэрлэхэһын тула тон олон хүнэй хүсэн хэрэгтэй болохо бшуу.

Мяханай цех. Эндэ мяха яһанһаань шулалга гараар хэгдэдэг байна. Хэршэлгэ ба фарш бэлдэлгэ оньһожоруулагданхай. Үдэр соо малай 1,5 тонно, 800 килограмм шубуунай мяхан болбосоруулагдана.

Талханай, хилээмэнэй зүйлнүүдые бэлдэдэг цех. Энэ цехтэ торт, печени, булочка болоод бусад зүйлнүүд бэлдэгдэнэ. Үдэр соо 150—200 килограмм иимэ эдеэ хоол наймаалагдана. Эндэ гараар хэхэ ажал үсөөн.

Кулинарна зүйлнүүдэй цехтэ 30 янзын хүйтэн закуска бэлдэгдэнэ. Тоолохо болобол, элдэб янзын салат, рулет, котлетэ гэхэ мэтэ. Үдэр соо 500—600 блюдэ наймаалагдана.

Эдеэ шанаха, шараха хэрэг электрын гал дээрэ хэгдэнэ. Амһараа цехтэ амһарга угаадаг тусхай машина тодхогдонхой. Эндэ нэгэ час соо 1.000 табаг угаагдана, хатаагдана.

Столово ариг сэбэрые сахижа байдаг врачтай, эдеэ хоолой амта, шанар шалгажа байдаг лабораторитой юм. Столоводонь бүхыдөө 92 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй хубсаһаа тайладаг гардероб, бэеэ угаадаг душ, амарха таһалганууд таатай зохидоор түхеэрэгдэнхэй.

Столовын хоёр зал соо эдеэлхэ зондо хүрэхөөр эдеэ хоол бэлдэгдэхэһээ гадна, заводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг тосхоной 15 столово, 13 буфет, 4 магазин хангана гээшэ. Комплексно блюдэнүүд Грязнухын хирпиисын заводто, авиазавод соохи гурбан столовонуудта эльгээгдэнэ.

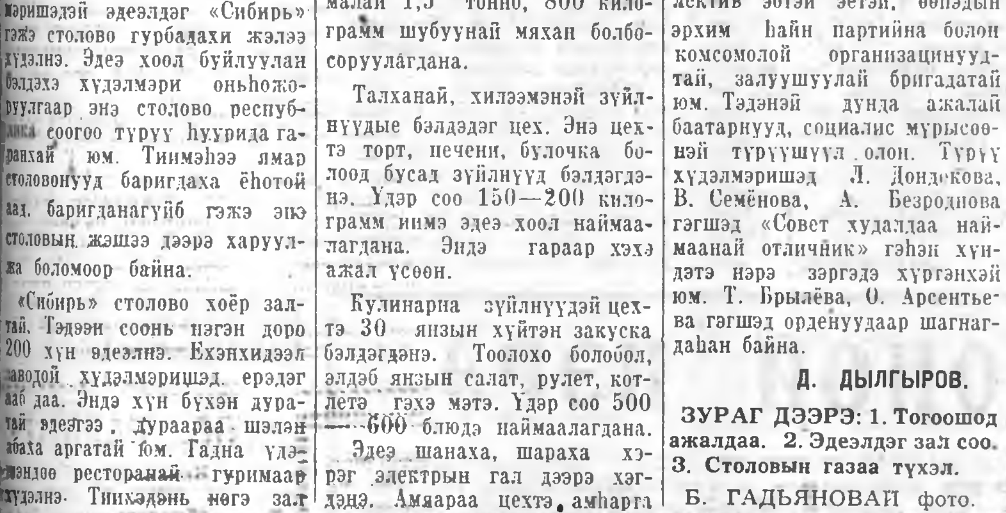
Эдэ бүгэдэ дээрэһээ хаража үзэхэдэ, нэгэ иимэ оньһожоруулагдаһан столовын ямар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь эли болоно. Заводой хүдэлмэришэд саг соогоо амтатай эдеэгээр хангагдана. Ээлжээндэ зогсожо, үнэтэ сагаа гээнэгүй. Комплексно блюдэ үнэгүй байхаһаа гадна, шанар һайтай. Багахан столовонуудта эдеэ бэлдэлгэ гараар хэгдэнэ, санитарна дүрим һулаар сахигдана. Тиимэһээ иимэнүүд столовонуудай орондо нэгэ томо, оньһожоруулагдаһан столово барибал, тэндэ хүдэлхэ олон хүнэй хүсэн алмагдаха, эдеэ хоол бэлдэлгын шанар дээшэлхэ байна. Оньһожоруулагдаһан столовын жэл соо оруулха олзо доход ехэ байха. Жэл соо энэ столово 4 миллион гаран түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдана. Энэл даа оньһожоруулалгын ашаүрэ.

Зүгөөр ямаршье оньһон машина хүнэй хүдэлгөөгүй сагта хүйтэн түмэр лэ ха юм даа. Тиимэһээ «Сибирь» столовын коллектив тухай магтаалай үгэ хэлээгүйдэ аргагүй. Энэ коллектив эбтэй эетэй, өөһэдын эрхим һайн партийна болон комсомолой организацинуудтай, залуушуулай бригадатай юм. Тэдэнэй дунда ажалай баатарнууд, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл олон. Түрүү хүдэлмэришэд Л. Дондокова, В. Семёнова, А. Безроднова гэгшэд «Совет худалдаа наймаанай отличник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүргэнхэй юм. Т. Брылёва, О. Арсентьева гэгшэд орденуудаар шагнагдаһан байна.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Тогоошод ажалдаа. 2. Эдеэлдэг зал соо. 3. Столовын газаа түхэл.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гурбадахи уулзалгын дүүрэлгэ гадаадын хэблэлэй анхарал үргэнөөр татана. СССР-эй ба США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүд тухай, США-гай Президент Р. Никсонэй Вашингтоноо ошохоёо Москваһаа мордоһон тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд тунхаглана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсонэй гар табиһан Совет-американ хамтын коммюникее тунхаглахадаа, совет-американ хөөрэлдөөнүүд ашаүрэ ехэтэй байгаа гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ. Эдэ дүнгүүд хоёр ороной арадуудай ашатуһада СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаае һайжаруулха замдахи шэнэ шухала шата болоно, бүгэдэ нийтын эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэхэ байна.

Совет-американ хүтэлбэрилэгшэдэй гурбадахи уулзалга уласхоорондын шахардуу байдал һулаарууулха, амгалан ёһоной харилсаа холбоо хүгжөөхэ, ядерна дайнай аюул зайсуулан сараха хэрэгтэ һайн үүргэ дүүргэхэ ябуулга боложо, уласхоорондын харилсаанай түүхэдэ орохо байна гээд Польшын «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ.

Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай дээдэ тушаалтадай гурбадахи уулзалга политическэ шухала хэрэг болоно гэжэ Венгриин «Мадьяр немзет» газетэ мэдээсэнэ. Совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые «Мадьяр хирлап» газетэ тунхаглахадаа, 1972 ондо эхилһэн хэлсээгээ хоёр тала хүгжөөн үргэлжэлүүлһэн байна гээд тэмдэглэнэ. СССР-эй ба США-гай хоорондо гар табигдаһан шэнэ хэлсээнүүд совет-американ харилсаае бэхижүүлгэдэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байха гэжэ газетэ бэшэнэ.

США-гай Президент Р. Никсонэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод бусаһан тухай американ хэблэл үргэнөөр бэшэхэ зуураа, совет-американ шэнэ уулзалга амжалтатайгаар үнгэрбэ гэжэ элирхэйлэн мэдүүлнэ. Совет-американ харилсаан шэнэ шатадаа оробо. Урдань шиидхэгдээгүй байһан олон асуудалнуудые зүб руунь хаража үзэхэ арга олгохо байха гээд «Вашингтон пост» газетэ мэдээсэнэ.

«Союз-14» гэжэ замбуулинай онгосын Советскэ Союзһаа табигдажа, Газарые тойрон дабшадаг хэмэл одоной замда гаргагдаһан тухай мэдээсэлые гадаадын информационно агентствэнүүд бүхы дэлхэй дээрэ тарааба. Энэ хадаа замбуулинай дайдые шэнжэлхэ хэрэгтэ совет эрдэм, техникын туйлаһан шэнэ, ехэ амжалта болоно.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэевропын зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаададаг оронуудай парламентнуудта **НРБ-гэй Арадай суглаанай ээлжээтэ сессиин хандаһан хандалгые** Болгариин хэблэл тунхаглаба. Түүхэтэ зорилго бэелүүлгэдэ — Европо түбиие эб найрамдалта, ашаүрэ ехэтэй, адли тэгшэ эрхэтэй харилсаанай түби болгохо хэрэгтэ туһа хүргэхыень уряалан эдэ оронуудта хандаба.

Парламентын һунгалтын урда тээ орон доторхи политическэ байдалай ямар байһан тухайда Японой газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ.

(ТАСС).

УЛААН-БААТАР

МОНГОЛ ОРОНОЙ ҺОНИН

ТАСС

Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар мал ажалай бүлэг барилга Монголой «Батсумбэр» гэжэ госхоздо ашаглалгада оруулагдаа. Үхэрэй далнууд, тугалай байранууд баригдаба.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Уран бэлигтэ залуушуулай выставкэ Монголой Уран зураашадай холбооной выставкын зал соо нээгдээ. Республикын бүхы аймагуудһаа 87 уран бэлигтэнэй бүтээлнүүд эндэ табигдаба. Уран зураг, скульптура, графика, модон ба яһан дээрэ һиилэһэн, мүнгэ дабтажа бүтээһэн, зүйлнүүд экспонадуудай дунда бии. Выставкэ дээрэ табигдаһан бүтээлнүүд МНР-эй арад зоной ажал хэрэгүүд тухай, социализм байгуулжа байгаа монгол арадай байдал тухай һонирхолтойгоор хөөрэнэ.

СОФИ

БКП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

БКП-гэй ЦК-гай пленум боложо, үнгэрһэн жэлэй туршада ЦК-гай Политбюрогой ба Секретариадай хэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэлые зүбшэн хэлсээ. Энэ үе соо БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой ба Секретариадай хэһэн ажал ябуулгые пленум нэгэ һаналтайгаар һайшааба.

Эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Пленум БКП-гэй ЦК-гай секретарьнар Г. Филипов, А. Лилов гэгшэдые Политбюрогой гэшүүдээр, НРБ-гэй арадай оборонын министр Д. Джуровые, БКП-гэй Пловдивска окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь Д. Велчевае, НРБ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Младеновые, БКП-гэй Варнын окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь Д. Стойчевые БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадуудаар һунгаба.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд И. Абаджиев, В. Коцев, К. Гяуров гэгшэд БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидадуудай уялгануудһаа сүлөөлэгдөө.

ЛИМЭ

Шэнэ авиалини

ТАСС

«ИЛ-62М» түхэлэй совет пассажирска самолёт Перугэй ниислэл хотын уласхоорондын аэропортдо бууба. Энээгээр совет самолёдуудай Москваһаа Лимэ хүрэтэр саг үргэлжэ ниидэлгын эхин табигдаба. Энэ самолёт 16 мянган километр зайе 21 часай турша соо гаталһан байна. «Аэрофлодой» шэнэ лини дэлхэй дээрэхи агээн ута лининүүдэй нэгэниинь болоно.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН КОМСОМОЛШУУД БОЛОН ЗАЛУУШУУЛЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэдээ, үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь, нийтэ политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, мүн Буряадай областной комсомолой организациин 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, иимэ хүнүүдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Александрова Изольда Сократовнае — ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой таһагые даагша.

Алексеева Анна Илларионовнае — Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой һаалишан.

Ануфриев Николай Сергеевичые — Кабанскын аймагай барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин хүдэлмэришэн.

Афанасьева Валентина Сагадаевнае — Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын заводой шэрдэгшэ.

Бабуева Дулма Нимаевнае — Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой һаалишан.

Баранов Григорий Васильевичые — «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой токарь.

Буханевич Галина Ермолаевнае — Улаан-Үдэ хотын горпромторгын 80-дахи магазинай наймаалагша.

Ванданова Мария Сэнгеевнае — Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Газисова Альфинур Малековнае — Хорийн аймагай Үдын совхозой һаалишан.

Глушкова Лидия Никитичнае — Улаан-Үдын ноопо угаадаг фабрикын хүдэлмэришэн.

Григорьева Наталья Базаровнае — Улаан-Үдын механико-технологическа техникумэй ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

Гумпылов Цырен Дашижаповичые — Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой шофёр.

Гыргешкинов Сергей Данзановичые — Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай студент.

Даржаев Сергей Дашиевичые — Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой шофёр.

Домарад Аркадий Александровичые — Загарайн аймагай Шулуутайн леспромхозой тракторист.

Дондоков Сырен-Доржо Сыреновичые — Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой механизатор.

Ефимов Пётр Петровичые — ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой хоёрдохи секретарь.

Жирнов Андрей Анатольевичые — Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын локомотивна депогой слесарь.

Иванова Тамара Иннокентьевнае — «Байгал» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй оёдолшон.

Иванов Юрий Анфиногеновичые — Баунтын аймагай Ципиканай приискын бульдозерист.

Изосимова Екатерина Даниловнае — багшанарай Улаан-Үдын 1-дэхи училищиин ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

Казаков Виктор Сергеевичые — Хяагтын аймагай Хяагтын совхозой механизатор.

Калашникова Надежда Аристарховнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гахайшан.

Карпов Александр Петровичые — Сэлэнгын аймагай Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын механическа заводой токарь.

Крутова Галина Тимофеевнае — ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой таһагые даагша.

Колесников Виталий Семёновичые — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

Кудряшов Олег Павловичые — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой слесарь.

Лоскутников Александр Иннокентьевичые — ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь.

Мархаева Ольга Ринчиновнае — Захааминай аймагай Далахайн совхозой мал адуулагша.

Патраков Николай Ивановичые — ВЛКСМ-эй Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь.

Петрова Анна Матвеевнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой һаалишан.

Раднаев Владимир Доржиевичые — ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь.

Сергеев Виктор Матвеевичые — Октябрьска районой барилга оньһожоруулгын управлениин бригадир.

Сокольников Пётр Ивановичые — Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозой шофёр.

Стариков Геннадий Гавриловичые — Прибайкалиин аймагай Итанцын леспромхозой тракторист.

Токуренов Радна-Самбу Будаевичые — Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Тюткина Екатерина Петровнае — Зэдын аймагай Торийн совхозой һаалишан.

Уварова Валентина Ивановнае — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой һаалишан.

Фролов Борис Тимофеевичые — Зүүн Сибириин түмэр замай Сэлэнгэ станциин 16-дахи ПЧ-гэй хүдэлмэришэдэй бригадир.

Хардаева Лидия Казаковнае — ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой хоёрдохи секретарь.

Харнохоев Геннадий Васильевичые — ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Хлебодаров Анатолий Васильевичые — Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхозой механизатор.

Цыренова Цырен-Дулма Сономовнае — Железнодорожно районой хүүргын түмэр конструкцинуудые бүтээдэг заводой крановожата.

Шагдырова Сталина Васильевнае — ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь.

Шиндаков Цырендоржи Шиндаковичые — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой хонишон.

Яковлев Леонид Андроповичые — Улаан-Үдын ноопо угаадаг фабрикын ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
1974 оной июлиин 5.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

СОФИ

НРБ-гэй арадай суглаанай сесси

ТАСС

НРБ-гэй Арадай суглаанай ээлжээтэ сесси Болгариин ниислэл хотодо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Хүдөө ажахын эд зөөри сахин хамгаалха тухай, гүрэнэй ба арадай хиналта тухай хоёр шухала хуулиие депутадууд баталан абаа. Сэрэгэй албан тухай хуулида хубилалтанууд оруулагдаа. НРБ-гэй правительствын, Гүрэнэй Соведэй бүридэлдэхи хубилалтанууд баталагдаа.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэевропын зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаададаг оронуудай парламентнуудта хандаһан хандалга нэгэн һаналтайгаар абтаба. Зүблөөнэй хүдэлмэриие амжалтатайгаар түгэсхэхын тула Европын бүхы оронуудай, мүн США-гай, Канадын парламентнууд шухала бүхы юумэ хэхэ гээд найдажа байһанаа НРБ-гэй Арадай суглаан мэдүүлээ. Амгалан тайбанаар, үгэеэ ойлголсон ажаһууха дуратай болгар арадай хүсэл эрмэлзэлые хангаан, НРБ-гэй Арадай суглаан тэрэ зүблөөндэ ехэ туһа хүргэхэ уряатайгаар бүхы оронуудта хандаба. Тус зүблөөнэй хоёрдохи шатые түргөөр дүүргэжэ, гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар тэрэнэй гурбадахи шатые һаяар зарлаха гэээ.

ГАВАНА

ОЙН БАЯРЫЕ УГТУУЛАН

ТАСС

Национальна һайндэр — Национальна восстаниин үдэртэ бэлэдхэл хэхэ һара Кубада эхилбэ. Ороной политическэ, нийтын эмхинүүд хэмжээ ябуулганuудай үргэн программа табяа. Фидель Кастро түрүүтэй Кубын эрэлхэг зоригто бүлэг патриодуудай 1953 оной июниин 26-да Монкада казармада добтолһон түүхэтэ ушарта хабаадагшадта гол анхарал хандуулагдана. Энэ һарын үеэр ажалшадай дунда политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха байна.

Национальна сүлөөрэлгын ба бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэдэг арадуудтай, Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай аха дүүгэй арадуудтай һанал нэгэтэй байлгын ябуулга бүхы орон дотор үнгэргэгдэнэ. Алдарта ойн хүндэлэлдэ промышленностиин ба хүдөө ажахын ажалшад дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана.

КАИР

ОНСО ЯАРАЛТАЙ СЕССИ

ТАСС

Араб гүрэнүүдэй хамтын оборонын Соведэй онсо яаралтай сесси эндэ боложо байна. Ливанда эсэргүүгээр Израилиин хэһэн ээрхэг түримхэй ябуулганuудые зайсуулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Араб оронуудай лигиин генеральна секретарь Махмуд Риад сесси нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Араб гүрэнүүдэй сэрэгэй хүсые саг үргэлжэ нэгэдүүлэн бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

Шахардуу байдалтай байһаар

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг ООН-ой адаглагшадай мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Ливан-Израилиин хилэ дээрэхи байдал шахардуу байһаар. Июниин 24-һөө 30 болотор эндэ Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд Ливанай хэдэ хэдэн нютагуудые, эдэнэй тоодо Марвахин, Марун Ар-Рас, Маркаба, Аль-Хиям, Кана гэжэ тосхонуудые ехэ буугаар 37 дахин буудаһан байна. Израилиин авиаци хүршэ оронойнгоо агаарай дайда руу 10 дахин нэбтэрэн ороһон байха юм. Израилиин сэрэгэй патрульнууд Ливанай хилые хэды дабаба.

ХОЦА НАМСАРАЕВАЙ ДУРАСХААЛДА

Буряадай Уран зохёолшодой холбооной, СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын институдай, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай, А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын үүсхэлээр Буряадай литературын үндэһэ һуури табигша Х. Н. Намсараевай түрэһөөр 85 жэлэй ойдо зорюулагдаһан үдэшэ Улаан-Үдэ хотын республиканска библиотекэ соо һаяхан болобо.

Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д. Жалсараев энэ үдэшые нээбэ.

Хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Дугарнимаев Х. Н. Намсараевай зохёохы ажал тухай тобшохон элидхэл хэбэ. Һүүлээрнь уран зохёолшод А. Бальбуров, Ц. Галсанов, Ц. Дамдинжапов, Д. Мадасон, Н. Дамдинов гэгшэд Х. Н. Намсараев тухай дурдалгануудые хөөрэжэ, тэндэ суглараашадые һонирхуулба.

Һүүлээрнь Буряадай АССР-эй габьяата артист С. Рабсалов Хоца Намсараевай бэшэһэн ангуушад тухай шог рассказые уран гоёор уншажа, олоной магтаалда хүртэбэ.

Буряадай уран зохёолшодой III съезд дээрэ Хоца Намсараевай хэлэһэн үгэ микрофоной миндаһан дээрэ бэшэгдэжэ абтаһан байгаа. Эндэ суглараашад тэрэнииие шагнажа, сэдьхэл зүрхэеэ хүдэлгэн һууба.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

* * *

Наратай, бороотойдо
дугаатадаг
Намжаахан гоё һолонгые
Эхин түрүүнээ хараһан
Эрдэниин хүбүүн
Баярхан
«Аса, аса» — гэхэдэжэ,
Арбагар гараа
һарбайна.
Асараад үгэбэгүй
гэхэдэжэ,
Ангайтараа уйлаба.
Уйлаха хэрэг үгыл даа,
Уймархан байнаш.
Баярхан,
Харыш, дэлхэй ууҗам
лэ,
Хамаг һолонго булта
шинин!

* * *

Дунда зэргын шүлэгшье
һаа
Дууһаха багтаа
уншагшадта
Нэгэл юумэхэ хэлээд лэ,
Шэмхэшье дабһа
бэлэглээд лэ,
Дүүрэхэл ушартай
гэхэдэшни,
Дууһахадаа олохон
шүлэгүүд, теэд,
Дууһан бүхы
уншагшадтаа
Шэмхэ дабһанһаа
байтагай
Шэмхэ үнэһэшье
бэлэглэнгүй,
Дүүрэшэдэг.

* * *

Тойруу харгы «тэнэг»
хадаа,
Туруута мори зобооһон
байха.
Сэхэ харгы «сэсэн»
хадаа —
Саг соонь аяншанииие
абаашаһан байха.
Алишье харгые газар
дээрэ
Анха түрүүн, эхинэй
эхиндэ,
Нэгэл аяншан, нэгэл
морин
Нэгэтэл гаргаһан,
нээһэн байха!
Тойруу бэшэ, сэхэшье
субаса
Өөрөөшье мэдэнгүй
гаргажархёошье һаа,
Үбсүүгээ ёборхол
хэрэггүй даа.

* * *

Залуугай залуу
заримашуул
Замаа үнил эхилхэл аад,
Хэншье болохо,
яахаяашье
Хэлэжэш, мэдэжэш
ядашадаг.
Барилгада хүдэлхэ гү,
контородо гү?
Баһа уран һайханай
ансамбль бии.
Радиотехнигээр гү,
мелиоратораар гү,
Али туршаад үзэлтэй
гү?
Алиниинь олзотой.
найдалтайб?
Найдал тухай, хүбүүн,
шамда хэлэһүүб:
Найдалгүй арбан
найдалһаа
Найдалтай ганса
найдалынь
Найма дахин найдалтай
даа.

* * *

Кроссвордотойл һаа —
журнал гээшэ,
Кроссвордогүй һаа —
журнал бэшэ!
Гансал кроссвордынь
һэшхэлдэ орожо,
Гаһар үнэтэй журнал
захижа.
Гарзада ородог
заримашуул байдаг.
«Кроссворд ерээ». —
гэжэ шэбэнээ һааш,
Киногой хахадһаань
гараад ябашаха.
Ээлжээтэ кроссворд
таажа дүүргэнгүй
Эдеэлхэ сүлөөгүй —
хооһон һуушаха.
Дачинингаа шатажа
байһан тухай,
Даншье тэбдүү мэдээсэл
дуулабашье,
— Арбан үзэгтэй ямархан
рассказ
Антон Чеховтэ бииб даа?
— гэхэл.

ТААБАРИНУУД

Орохо гэргүй,
Унтаха хэбтэригүй,
Үдэр дүүрэн дууладаг,
Үдэшэ дүүрэн уйладаг
(Хүхы).

Мала хара хүбүүн
Манан шара утаагаар
Манажа бэеэ ябадаг
(Зээгэн).

Хилар соохор хүбүүн
Хяра дамжажа ябадаг
(Шэлүүһэн).

Барилдааша хүнэй
Байра — нүхэндэ
(Баабгай).

Найман шанха гэзэгэтэй,
Шара эреэн дэгэлтэй,
Үнеэ һаахын үеэр
Айл бүриин газаагуур,
Эрье гангын эрьеэр
Эрьежэ наадажа ябадаг
(Бүбөөлжэн).

Алдар ехэ бэетэй,
Арадаа урга шэрэһэн,
Эбэртээ жада бариһан
Эдэлэндэ бэлшээритэй,
Үһанда ундатай
(Галуун).

Аманиинь ангайхагүй,
Гараараа барихагүй,
Хүлөөрөө хайрахагүй
(Баха).

Гэдэр гэдэр гэшхэдэлтэй,
Гэрэй хойгуур ябадалтай,
Гэлэн һаари гуталтай,
Алаг булаг дэгэлтэй,
Алтан урга шэрэнхэй.
(Шаазгай).

Хониной нооһо
һубаһаншуу,
Хоёр зүүгээр оёһоншуу,
Баруун гарай баарья
Бургааһанай намаадал
уятай.
(Уран шубуунай уургай).

Урал һэтэрхэй,
Ноонон сагаан хүбэнтэй,
Нохой һабартай.
(Шандаган).

Г. ЛЕНХОБОЕВОЙ суглуулбариһаа.

Һарын сагаан толон доро
Һайхан инаг хаһаяа
Һанан һанан һуунабди.

Т. ЦЫРЕНОВАГАЙ зураг.

ТОЛИ

СЭЛМЭГ БАЙГ ЛЭ ГЭР СООТНАЙ!

Эбтэй эетэй, зол жаргалтай гэр бүлые харахада, атаархамаар, һайшаамаар байдаг. Үнэхөөрөөшье, гэр бүлэ тухай ямар олон хөөрэлдөөнүүд гарадаг, радиогоор дамжуулгануудшье хэгдэдэг, газетэ, журналнуудташье хэды шэнээн олон материалнууд толилогдодог гээшэб!

— Хэрүүл шууягүй гэр бүлые олохонь бэрхэтэй даа, — гэжэ нэгэ нүхэрэй нэгэтэ һэнгэргүйгөөр мэдүүлхэдэ, сэхыень хэлэхэдэ, дурам гутажа:

— Яажа мэдээбши? — гэжэ асуугаа һэм.

...Гэр бүлэ — манай совет агуу общестовын эгээл заахан коллектив. Гэр бүлэдэ һэшхэл, нэрэ хүндэ, нюур, эрмэлзэл, хүсэл, уялга гэжэ байдаг.

Дээрэ дурдагша нүхэрэй үгэнүүд эндэ үндэһэгүй, баримтагүй мэтээр дуулдана бэшэ гү? Шууятай, хэрэлдээтэй гэр бүлэнүүд бии ааб даа. Зүгөөр тиимэ, эбтэй бэшэ, «суудa» гараһан гэр бүлэнүүд хоморшог гэжэ һананаб.

Эбтэй, золтой бүлын гэрээр дүүрэн наран. Хүхюун, даруу номгон, аятай дулаахан оршон байдал. Үри хүүгэдээ хүмүүжүүлжэ, «хүлыень дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргэжэ», амжалтатай һайнаар ажаллажа, айл аймагтаа хүндэтэй, эбтэй эетэй ажаһуудаг гэр бүлые харахада, ямар урматайб, тэдээн тухай хөөрэжэшье байхада, тон һонин, омогорхомооршье, атаархамааршье.

Манай Совет орон дотор хэды олон гэр бүлэ бии хаб? Тэдэнэр бултадаа өөһэдын наратай, хубии заятай, өөһэдын баяр гунигтай, гасалан, зол жаргалтай байдаг ёһотой.

Манай хүдэлмэришэн, таряашан, интеллигентнэр — бултадаа энэл бишыхан коллективэй наран доро тэйжэжэ, ехэ бүлэ — Совет орондоо хүмүүжэн, һуран, ажаллан, хатуужан, ажабайдалай үргэн замда гарана ха юм. Энэ ехэ замайнь эхин — бүлэ.

Гэр бүлэ бүхэндэ өөһэдын эрмэлзэл, хүсэл бии гэжэ дахин дабтая. Бүлэмнай муу һууг, хэрүүлтэй, наншалдаатай, шууятай, нэрэ хүндэгүй байг лэ гэжэ хүсэдэг хүн олдохогүй ёһотой. Һайн ажаллажа, олзотой омогтой, баян тэнюун, эбтэй, золтой һууһан гэр бүлэнүүд хаанашье олон. Ажал хэрэгтээ амжалтатай, хүн зондоо хүндэтэй айлай һураг суу ямар һайхан бэ!

Жэшээ дурдахаяа һанабал, холошье ошоһоной хэрэггүй ха. Хэжэнгын совхоздо ажалладаг, тэндэ ажаһуудаг Жамбал-Доржо Жалсановай гэр бүлые абая. Юрын лэ бүлэ. Тэдэнэй гэртэ оробол, эбтэй эетэй ажаһуудаг, һайн ажалладаг, зондоо хүндэтэй хүнүүд гэжэ абаһаар лэ ойлгохот. Жамбал-Доржо — хонишон, Инна — һаалишан. Хэһэн ажалдаа оролдожо, үхибүүдээ һайнаар хүмүүжүүлжэ байһан гэр бүлын баяр хэмжүүргүй ехэ.

Инна — арбан нэгэн үхибүүнэй эхэ. Олон хүүгэдтэй хүн ехэл сүлөөгүй байха гэжэ һанамаар. Тиихэдэш Инна аргаяа олоод лэ, үшөө һаалишанаар ажаллажа байха юм. Үхибүүдынь һургуулидаа һайнаар һурадаг. Энэ бишыхан коллективэйнгээ ажабайдалые һайханаар түхеэрһэн эхэ, эсэгын оролдолго ехэ удха шанартай. Үнэн сэхэ ажалша, хүндэтэй ябаһан эхэ, эсэгэтэй үхибүүд — тэдэндээ омогорхожо байдаг бэшэ гү?

Гэр бүлэ,.. Бишыхан энэ коллективэй эрмэлзэл хүсэл олоной хүсэл бодолтой нэгэ амитай байхадаа, ямар ехэ удхатайб! Олоноор суг ябажа, бэе бэеэ хүлеэжэ, бэе бэедээ туһалжа, эдэбхи үүсхэлтэй ябаһан, — үбгэ һамган хоёр — эхэ, эсэгэнэр гэр бүлынгөө нэрэ хүндые дээрэ үргэн алхалнад. Гэр бүлынгөө байдалда, ажал хэрэгтээ хододоо анхаржа ябадаг эхэ, эсэгэтэй, гэшүүдтэй коллектив — бүлэ одоол зол жаргалтай, сэдьхэл дүүрэн.

Түнхэнэй аймагай нэгэ бүлэ Бэшиновтаниие би һайн мэдэхэб. Даша Аня хоёр дээдэ һургуулида зэргэ һуража шадахагүй байхадаа, ээлжээгээр эрдэмээ дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэһэн юм. Дашынгаа һуража байхада, Анинь хүдэлөө, туһалаа. Дашань дээдэ һургуулияа дүүргээд, хүдэлжэ эхилээ. Харин һүүлдэнь Анинь дээдэ һургуулияа дүүргээ. Даша Башинов эрдэм һуралсалаа саашань үргэлжэлүүлжэ, Ленинградай гүрэнэй университедэй аспирантура дүүргээд, түүхын эрдэмэй кандидат болонхой.

Энэ заахан коллектив — бүлын эрмэлзэл, хүсэлынь олониитын, совет ехэ бүлын эрмэлзэлтэй ниилэн мандахадаа, ямар һайхан бэ?

Гэр бүлынгөө, эхэ, эсэгынгээ, өөрынгөө нэрые хухалха гэжэ зорюута оролдожо ябадаг хүн үгы юм ааб даа. Зүгөөр нэрэ хүндээ, һара нараяа арюунаар абажа ябаха гээшэ хүн бүхэнэй нангин уялгануудай нэгэн болоно бэшэ гү?

Хулгай худал, хуурмаг ябадал, архи тамхинтай холбооридоһон хүн гэр бүлынгөө нэрые дэбһэжэ хаяна ха юм. «Тэрэ хүн тухай хэлэнэ гүш? Худалша амитан даа. Эхэ, эсэгэнь зобошонхой», «Архида орожо нэтэрээ. Һамганиинь яажашье тэсэдэг юм ааб даа?», «Хүбүүниинь хүниие сохёол, түрмэдэ ороо» гэхэ мэтээр зоной хэлсэжэ байхада, тэдэ гэр бүлэнүүдтэ ямар байна гэжэ һананат? Ехэл эшхэбтэр даа!

Улаан-Үдын гудамжада нэгэ хүн ходо харагдадаг. Тэрэнэй нэрые эндэ зорюута дурдабагүйб. Юуб гэхэдэ, үхибүүдынь (ехэнүүд болонхой) ехэл аягүй байха гэжэ һананаб. Тэрэ хүн юугээршье ядаагүй. Дээдэ һургууди дүүргэжэ, инженерэй мэргэжэлтэй болонхой. Һамгатай, гурбан үхибүүдтэй байгаа. Теэд архида орожо, нэгэндээ нэтэршоо. Мүнөө тэрэ хүн һамганһаа һаланхай, ямаршье ажал хэдэггүй, эндэ тэндэ аймагуудта ошожо, барилга хээд, олоһон мүнгөө архи болгожо уугаад ябадаг. Тэрэ хүнэй үхибүүд мүнөө юун гэжэ бодоноб?

Гэр бүлын нэрэ хүндэ тухай зарим хүнүүд буруу ойлгодог. Хоб жэб, худал хуурмаг юумэндэ заримдаа этигэшэһэн эрэ хүн гү, али эхэнэр ёһоор юушье мэдээгүй аад, шууяа шурхираа татахадаа, гансашье өөрынгөө бэшэ, гэрэйнгээ нэрэ хүндые доройтуулна.

Һаяшаг нэгэ залуушаг айлайда ороо һэм. Түргэн гүйжэ гаралтай болоо. Юуб гэхэдэ, тэндэмнай аймшагтай ехэ хэрүүл, шууяан боложо байгаа. Зургаатай басаганиинь хэрүүлэй шэрүүн үгэнүүдые дуулахагүй гэжэ хоёр шэхээ заахан гарнуудаараа таглаад, диван дээрэ һуугаа һэн. Үбгэ һамган хоёр үни заяанда үнгэрһэн юумые, хоб жэбые дурдалсажа байгаад, хуушанайнгаа «һониниие малталсана». Иигэжэ тэдэнэй шууялдахада, тэрэ заахан басаганда ехэл гайтай байгаа хаш гэжэ һанаа һэм.

Гэр бүлын хэрэг — олоной хэрэг. Гэр бүлэдэ болоһон хэрүүл арсалдаае, хоб жэб, үлүү ама хэлые олониитэ мини орхихо ёһогүй. Энэ бишыхан коллективэй ажабайдал ажал хэрэгэй эхин ха юм.

Гэр бүлэдөө хүндэтэй эсэгэ, эхэ, эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг хүн ажалда абьяастай, урагшаа һанаатай байдаг бэшэ гү? Хорон хэлэтэй һамганай, гэмэргэн шашаг үбгэнэй үгэ шагнаһан хүн үглөөгүүр ажалдаа ерэхэдээ, ехэл урмагүй, уруу дуруу байдаг бэшэ гү?

Гэр бүлын урдахи уялга һайнаар дүүргэдэг хүн гээшэ гүрэн түрын, арад зоной урдахи нангин уялгаяа дүүргэнэ ха юм. Бэе бэеэ дэмжэлсэжэ, бэе бэедээ туһалжа, үхибүүдээ һайнаар хүмүүжүүлжэ, ажал хэрэгтээ шалгаржа ябаһан хүнүүдэй гэр бүлэ хододоо эбтэй эетэй, зол жаргалтай байдаг ха юм.

Эбтэй эетэй, зол жаргалтай бүлэ гэрээр дүүрэн наратай. Тэндэ хододоо — амгалан тэнюун байдал. Тиимэ айлайда ороходо, урматайшье, аятайшье.

Сэлмэг байг лэ гэр соотнай!

Г. ДАШАБЫЛОВ,
журналист.

ДУУН — ИРАГУУ НҮХЭР

Дуун — хүнэй нүхэр гэжэ мэдээжэ. Теэд ямар сагта, ямар ушарһаа, яахадаа дуун дуулагдадаг юм гэжэ балай бодомжолһоншье бэшэ хүм. Харин монгол нүхэр Ломбые харахадам, хаанашье, хэзээдэшье дуулажал ябахаяа һанадаг.

— Ломбо, ши яахадаа ходо дуу дуулажал ябадагбши? Зарим хүнүүдые шагнахада, баяртай байхадаа дуулададгбди гэлсэдэг. Нүгөөдүүлынь — сэдьхэлдэмнай гунигтай байхадань дууланабди гэдэг. Харин ши?

— Бэе махабадай, сэдьхэл бодолой байдалһаа яһалашье дулдыдаг лэ даа. Харин би, сэхыень хэлэхэдэ, юуншье гэжэ бодомжолонгүй, юрэл, заримандаа өөрөөшье мэдээгүйдөө, дуулажа ябадагби. Дуулангүйгөөр ябахада, муу байдаг даа, — гэжэ монгол буряадые холиһон хэлэн дээрэ Ломбо харюусаа һэн.

Ломбын нүхэдынь, багшанарынь энээн тухай һайн мэдэдэг. Юундэб гэхэдэ, Ломбогүй, тобшолон хэлэбэл, Ломбын дуу дуулаагүй үдэшэ Зүүн Сибириин соёлой институдта үнгэрдэггүй шахуу. Эндэ Ломбо хоёр жэл соо һураа. Һая гурбадахи курсын студент болоо.

Теэд энээхэн хоёр жэлэй туршада энэ нүхэр хэды олон дуу дуулааб даа! Уран һайханай наада харалгада хододоо хабаадаа. Пионернүүдэй ордон болоод соёлой клубуудташье дуулаа. Сэрэгшэдтэшье айлшалаа. Студентнэрэй тусхай уулзалга дээрэшье, театрнуудай ендэр дээрэһээшье хангюурдаа. Ябаһан лэ газартаа шагнагшадай сэдьхэл хүдэлгөө, һайшаал магтаалдань хүртөө.

— Хотын дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай коллективүүдэй уран һайханай харалгада (энэ хабар) Ломбын гүйсэдхэһэн монгол арадай «Гайхмаараа», «Сайн байна уу Сочи» гэһэн дуунууд пэрьемэ халуун альга ташалгаар угтагдажа, дахин дахин дабтагдаа бэлэй.

Орон нютагаа магтан, һанан дуулахаһаа гадна, Ломбо буряад дуунуудые дууладаг юм. Жэшээлхэдэ, «Сэлэнгэ», «Буряад орон» гэжэ дуунууд Ломбын репертуарта бии. Тэдэнһээ гадна Н. Домирановай «Ургы», «Нюдэнэй галхан», Б. Цырендашиевай «Цогто Хангил», «Намар», С. Манжигеевэй «Шамхандаа», «Дэлхэй минии альган дээрэ», Ч. Павловай «Инагни», Б. Гомбоевой «Хабарай дуун» болон бусад олон дууе шадамараар дуулажа һураһан байха юм.

Дуун — хүнэй нүхэр. «Ямар һонин юумэ гээшэб? Ямар ирагуу нүхэр гээшэб — Дуун гэжэ!» — гээд манай мэдээжэ поэтесса Цырен-Дулма Дондокова бэшэһэн юм. Тэрээндэ тоб гэтэр харюусаханьшье бэрхэ. Теэд дуун — хүнэй нүхэр, ирагуу нүхэр гээшэ гэжэ хүн бүхэн зүбшөөхэл байха ёһотой даа.

Зүүн Сибириин соёлой институдай эрхим студентнэрэй нэгэн, Монгол Арадай Республикын эрхэтэн Цэндаюушын Ломбо дуунуудые гансал гүйсэдхөөд ябадаг бэшэ, харин шэнэ дуунуудые бэшэхэ, аялгыень зохёохо, зоной дунда тэдэниие тарааха гэжэ оролдодог. Үшөө нютагтаа, Ара-Хангайн аймагай соёлой таһагта хүдэлжэ байхадаа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, арадай Хубисхалай 50 жэлэй ойнуудта зорюулжа, Ж. Риймид нүхэртэеэ «Хангайн уянга» гэжэ зуун дуунай суглуулбари Цэсэрлэг хотодо 1970 ондо гаргаһан юм. Тэрээн соонь өөрынь үгэ, аялга дээрэ хоёр дуун оронхой. Өөрынгөө зохёоһон аялгатай «Танихагүй хүнэй үри» гэһэн дууе гитара дээрэ гүйсэдхэн дуулажа, конкурсын дипломант болоһон юм.

Дурсагдааша суглуулбари сооород, монгол дуунууд оронхой.

Студентнэр — шэнэ юумэ бэдэрдэг зон. Тиимэшье байха ёһотой. Сүлөөтэй сагтаа соёлой институт ороходош, тойроод гансал хүгжэм зэдэлжэ байдаг. Нэгэ таһаг соо ороходом, Жаргалсайхан Ломбо хоёр һахы һалаг юумэнүүд пианино дээрэ хоюулаа наадажа һуубад. Намайе харамсаараа, шэнэ дуyемнай шагныт гэжэ уряа һэн. Тэрэ үдэшэ, үнэхөөрөөшье, шэнэ дуун мүндэлһэн байгаа. Үгыень Ломбо бэшээ, аялгыень Жаргалсайхан зохёогоод, хоюулан шэнэ дуугаа дуулажа байгаа һэн.

Дуунда дуратайшуулай сэдьхэл сооһоо энэ мэтээр ирагуу аялганууд зэдэлдэг байха юм.

Сэнхир экран дээрэһээшье, сэлгеэ агаарташье гоё һайхан аялганууд дуулдажа, шэхэнэй шэмэг, сэдьхэлэй зугаа болог лэ!

В. ТОКТОХОЕВА.

Эгэшэтэеэ хоюулан.

Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Волшебная палочка» — мультфильм (үнгэтэ). 13.25 — «Очевидное — невероятное» — киногой шэнжэлэл. 14.25 — «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков телевизор харагшадай асуудалнуудта харюусана. 15.10 — О. Бальзак. «Шагреневая кожа» — телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 17.55 — **Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан залуушуулай спортын һайндэр. БурАССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадион дээрэһээ дамжуулга хэгдэхэ.**

«Орбита». 20.50 — «Хани барисаанай ба хүгжэлтын холбоон». СЭВ-эй 25 жэлэй ойдо. 21.20 — «Гончарный круг» — телевизионно уран һайханай фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 23.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 23.45 — 23.55 — Забһарлалга. 23.55 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 18.05 — «Мүнөөдэр — Уласхоорондын кооперациин үдэр» (үнгэтэ). 18.20 — «Совет ороной үхибүүд». «Доброе утро» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха (үнгэтэ). Педагогикын эрдэмэй кандидат М. Ш. Васадзе оролто үгэ хэлэхэ. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Артлото» — эстрадна программа (үнгэтэ).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Алдарта ой» — түрүү бэшэг. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагһаа абтаһан һонинууд.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта: Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Уран бэлигтэй уулзалга» — А. Субботиной фоторепортаж. Хилын саанаһаа. Спорт. Сагай уларил.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудаар зарим газарта бороо орохо. Баруун хойноһоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 20—25. Байгал шадар 15—20. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 13—15. үдэртөө 22—24 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ШОГ

ОРООҺОНОЙ НЭРЭ

Хабарай һалхинда үлеэгдэжэ харлашаһан нюуртай Гоншог гэртээ орожо, хүдэлмэриингөө хубсаһа булан соо сүмөөхэнөөр үлгөөд, нюураа бүлеэн уһаар угаажа, аршуулаар аршаха зуураа, гэрэлдэ ошоно.

— Нүхэр, миниишни шарай дүшэ хүрэбэшье хубилаагүй зандаал. Ганса нюдэнэймни доогуур нэгэн, хоёр уршалаа харагданал, — гээд һамгандаа һайрхаһан янзатай, столдоо һуужа эдеэлээд, Чеховэй рассказуудые уншан хэбтэтэрээ унташоо һэн.

Үглөөгүүр эртэ һамганайнгаа үнеэгээ һаагаад орожо ерэхэдэ, Гоншог түлэг дундаа хурхиржа байһанаа сошожо, һуга харайн бодоод, арайхан гэжэ нюдөө онгойлгожо харахадань, баруун нюдэнэйнь зубхи доро ямар нэгэ буугай туулган һомо хэжэрхиһэндэл, нюдыень хордохоохо гээшэнь аргагүй.

— Ямар боргооһон мүнөө иимэ хүйтэндэ байха юм. Хаанаһаа ерэжэ хазаба гээшэб, — гээд нюдөө нюхаһаар үнөөхи гэрэлдэ ошожо харахадань, үнэхөөрөөшье, улайшоод ониишонхой байба.

— Сэпэл, минииш нюдэн соо ямар юумэ орошооб даа. Хаража үгэл даа, — гээд нюдөө хоёр хургаараа тэртылгэжэ, һандали дээрэ үндэгэлзэнэ.

— Ягааб гэнэш даа, унтариһаа бодожо үрдеэгүй байгаад, заахан хүүгэдтэл гонгиносогоонош. Шинии нюдэ уруу хэн юумэ хээд орхихо һэм, намая һүни бодожо, хюрөөгэй хибэдэһэ хэжэрхёо гэхэшни аал?

— Үгыл даа, үдэшэ гэрэлдээ хараһамни һайн байгаа бэлэй. Ай, ёо-ёх, харыш даа! — гэсэгээнэ. Сэпэл гараа угаажа зубхииень дээшэ доошонь онгойлгожо шагаасагааба.

— Үгы, энэшни үбдэг гараа ха юм даа. Аптекэдэ ошожо эм абаад дуһаалгыш, — гээд үглөөнэйнгөө эдеэ хоол шанахаяа пеэшэнэйнгээ дэргэдэ эрьелдэнэ. Гоншог хубсаһаа үмдэхэ зуураа, үнэхөөрөөшье зүб гэжэ бодоод:

— Иимэ нюдэтэй яажа хүдэлмэридөө ошохоб, — нэгэ хоёр үдэр амаржашье абаһамни юугээр сэнтэйб, — гээд, аптекэ тээшэ һалираа һэн. Харгыдаа ябатараа, нюдэниинь бүриш хордожо:

— Байза, энэ нюдэндэхимни ямар нэрэтэй бэлэй? — гэжэ мартажархиһандаа һанажа ядан дугшана.

— Колено, үгы даа бэшэ. Эх, тэнэг! Эмшэндэ ошоод, нюдэнэйнгөө үбдэгые «колено» гэжэ хэлээ хадамни наадалхал, — гэһээр харгын хажууда хэбтэһэн модон дээрэ нилээд удаан һанаата болон һуутараа, үдэшэндөө Чеховэй рассказуудые уншаһанаа һанаад, бэеэ наадалан, үнэхөөрөөшье, «Лошадиная фамилия» шэнги болошохом гээшэ ха. Теэд хайшан гэхэб, ухаандань «колено» гэһэн үгэһөө ондоо юумэн хабшуулданагүй. Ураа хүрэжэ, шүдэнэйнгөө забһараар сэрд гэтэр нёлбожорхёод, һамганһаа ошожо һураха гээшэ гү гэһээр гэртээ бусаба.

Тиин ябатараа «Лошадиная фамилия» соохи «Овсов» гэһэн обогыень ухаандаа оруулжа. энэмни таряанай нэрэтэй бэлэй:

— Байза, байза, пшеницэ арай бэшэ. Обёос, просо, — гэн ябатараа...

— Ячмень! — гэжэ хэдэн дахин дэбхэрээд, хаанаһаа һанажа, үбдэгые ороохоной нэрээр нэрлэһэн юм гэжэ, толгойгоо һэжэрһээр аптекэ тээшэ гэшхэлээ һэн.

Э. МАНЗАРОВ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной июлиин 6. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-00523. Заказ № 00444